

Život

KULTURNĚ SOCIÁLNÍ ČASOPIS • MÁJ • KVĚTEN • MAJ 1973 • CENA 1 ZL 5.

Šla žena rozvlnená úslním ✿ a bolo práve ticho pred dážďom. ✿ Ked' oblak skropil listy gaštanov, nezhasil sviece kvetov. ✿ Potom sa vetrík prelil úbočím ✿ jej sladkých bokov, rozvlňujúc šat. ✿ Neodvial včely, ktoré bzučali ✿ okolo medu kvetnatého stľpa. ✿ Šla žena májom. Jej priesvitný plášt' ✿ vo vánku zostal modrý, nesmierný. ✿ A básnik ktorý kráčal po zemi, ✿ do mäkkých záhybov hrúžil čelo. ✿

Ján Kostra

SVÁTEČNÉ RADOSTNÉ S VĚDOMÍM DOBRE SPLNĚNÉ POVINNOSTI

jsme oslavovali letošní První máj, Svátek práce, sloučující revoluční tradice bojů mezinárodního proletariátu s velkým úsilím polské dělnické třídy, s naším dneškem a budoucností.

Hledice zpět vypočítávali jsme své nové úspěchy. Máme radost z dobrých výsledků, z dobře splněných úkolů. Máme za sebou další etapu zlepšení národního hospodářství na základě cílzádostivého programu, který vytyčil VI. sjezd Polské sjednocené dělnické strany, prošli jsme obdobím intenzívного rozvoje průmyslu a zemědělství, jsou za námi měsíce dobrého hospodaření ve státě, v obcích, v každém odvětví národního hospodařství, v každém závodě.

Silné impulsy dané stranou před dvaapůl rokem a také přesvědčení, že náš dnešek a zítřek závisí na výsledcích naší každodenní práce přispely k zrychlení pracovního tempa v celé zemi. Učíme se lépe využívat času, vidět v něm spojení.

Změny a novoty se již projevují v životě měst a vesnic. Celý národ je uznává a schvaluje, protože odpovídají našim národním i individuálním tužbám. Vyroste do průmyslu i zemědělství, do oblasti kultury, do zdravotnictví; mnohem významněji se projevuje význam osvěty v rozvoji našeho hospodařství a kultury. Společenská úloha prostředí a rodiny je zdůrazňována, jak nikdy dříve. Jsou to první viditelné efekty, budí důvěru a přesvědčení, že v cíli naší pětiletky přesáhne všeobecná úroveň vývoje, rozhodující o životních podmínkách národa, naše očekávání.

Máme vše, co nutně potřebujeme — řekl ve svém prvném projevu Edward Gierek — abychom vybudovali lepší, bohatší a krásnější život. Můžeme a musíme přidat do kroku, hledat nové a širší perspektivy. Ať každý na svém pracovišti zvyšuje produktivitu práce a zlepšuje kvalitu výroby. Pěstujme takové vlastnosti jako je pracovitost, solidnost, čestnost a společenská disciplinovanost. Učíme se plně chápát význam toho, že každý z nás má stejná práva a povinnosti. Jednejme vždy ideově, se vzájemným pochopením. Snažme se, aby v každé továrně, v každé vesnici a každém městě, na ulici i v domácnosti panoval klid, čistota a pořádek.

Náš národ, jeho dělnická třída, rolnici, intelligence, mládež — hovořil dále Edward Gierek — jsou obrovským potenciálem tvorivé síly, energie a výtrvalosti, podnikavosti a schopnosti. Učíme vše, aby tento potenciál sloužil dobré socialistické Polska, lepšímu životu

1. máj 1973. V čele prvomájového pochodu ve Varšavě vedení strany a vlády s prvním tajemníkem ÚV PSDS Edwardem Gierkem, předsedou Státní rady Henrykem Jabłońskym a ministerským předsedou Piotrem Jaroszewiczem

každého občana naší země, vítězství socialismu a světovému míru.

První máj ve Varšavě, hlavním městě socialistického Polska, jsme slavili již po devětadvacáté. Spojení jednotou cílů a pevných politických, obranných a ekonomických svazků s našimi nejlepšími přáteli — národy vedoucího socialistického státu, Svazu sovětských socialistických republik, s národy Československa a dalších zemí našeho tábora, manifestovali jsme za naši jednotu a solidaritu pracujících na celém světě. Solidarizujeme se s bratrským vietnamským národem, jemuž přejeme mnoho úspěchů v mírové výstavbě.

V tento den mezinárodního svátku dělnického hnutí — hovořil první tajemník ÚV Edward Gierek — se v myslích jednotime s bojovníky za společenskou spravedlnost, svobodu a pokrok ve všech zemích.

Nejvýznamnějšími výsledky, bratrství a přátelství zasíláme vlasti Lenina, Sovětskému svazu. Přejeme národom SSSR a hrdinné straně sovětských komunistů další velké úspěchy ve výstavbě komunismu, ve společném boji za vítězství socialismu a míru na světě. Srdečně pozdravujeme všechny národy socialistické družby a přejeme jim vše nejlepší. Úzká internacionální spolupráce je zdrojem všech našich úspěchů. Proto budeme jednotu našeho tábora důsledně upevňovat a prohlubovat!

Program strany, důsledné uplatňování její vedoucí úlohy, soustřeďuje naše úsilí na pokračování v díle a boji předcházejících pokolení; dává mu moderní a perspektivní podobu. U příležitosti Prvního máje přejeme vám, drahí čtenáři, mnoho úspěchů v práci v továrnách i na polích, štěstí vám i vašim rodinám.

SOCIALISTICKÁ DRUŽBA

HODNOCENÍ VLÁDY. Maďarský parlament na svém jarním zasedání kladně hodnotil dvouletou činnost vlády premiéra J. Focka. Na zasedání bylo oznámeno, že existují veškeré podmínky k plnému realizování čtvrtého pětiletého plánu. Reálné příjmy obyvatel v přepočetní na jednoho obyvatele se zvýší ve srovnání s rokem 1972 o 45,5 procenta. Byla mj. odstraněna, záporná bilance zahraničního obchodu se socialistickými státy, která vznikla v letech 1970—1971; v obchodování s kapitalistickými státy je nadále určitou překážkou politická diskriminace, používaná některými z těchto států. Ekonomičtí experti, kteří vystoupili v Národním shromáždění, zdůrazňovali, že rok od roku vzrůstá úloha a význam RVHP v mezinárodním hospodařském životě. Poslanci se zájmem přijali zprávu o přípravě celostátního mzdového katalogu pro jednotlivá odvětví národního hospodařství. Jedná se o to, aby dělnici vykonávající stejnou práci obdrželi ve všech resortech hospodařství stejnou mzdu.

UPEVNENÍ SKJ. V celé Jugoslávii probíhá hodnocení dosavadní realizace směrnic z dopisu prezidenta Tita ve věci upevnění řad Svazu komunistů. Směrnice jsou většinou úspěšně realizovány ve všech republikách státu. Nicméně v mnoha stranických organizacích daleko nevěnují zvýšenou pozornost upevnění řad SKJ novými dělníky. Některé stranické výbory — jak prohlásil člen výkonného výboru ÚV SK Charvátská Rodojevic — považují upevnění stranických řad dělníky za akci organizačně-technickou a nikoliv za provádění ideo-v politickou otázku. Dělníci musí tvořit většinu v SKJ a v jiných státních a společenských orgánech. Nyní dělníci tvoří 33,3 procenta ze všech členů Svazu komunistů Charvátska.

SPORNÉ OTÁZKY. V Drážďanech bylo ukončeno první kolo rozhovorů vedoucích sportovních organizací NDR a NSR. Jednání probíhalo na základě dohod obsažených v hlavní smlouvě a v dodatečných protokolech k této smlouvě. První kolo rozhovorů (druhé v květnu t.r.) probíhalo v ovzduší vzá-

NÁŠ KOMENTÁŘ

ZA RÝCHLY A VŠESTRANNÝ

ROZVOJ

DŇA 7 APRILA 1973 ROKOVALA V KRAKOVE
VOJVODSKÁ VÝROČNÁ VOLEBNÁ SCHÔDZA PZRS

399 delegátov reprezentovalo na tejto konferencii vyše 160 000 členov krajovské stranické organizácie.

V súhlase so zásadou, ktorou sa strana riadi, materiály na konferenciu t.j. zpráva o činnosti VV ako aj návrh programu činnosti organizácie — boli široko konzultované na oblastných stretnutiach s delegáti, ako aj so stranickým aktívom. Možno teda konštatovať, že dokumenty na konferenciu, a najmä program činnosti VV, boli kolektívneho výsledkom širokého okruhu stranického aktív. Tak napr. v diskusii o materiáloch sa zúčastnilo viac ako 100 stranických aktivistov a delegátov.

Na samotnej konferencii prehovorilo 16 delegátov, ktorí predstavili vejár najdôležitejších spoločenských a hospodárských problémov vojvodstva.

V referáte prvého tajomníka VV PZRS súdr. Józefa Klasu, vo vystúpení predsedu VNV súdr. Wita Drapicha, vo všetkých diskusných príspevkoch dominoval problém: akým spôsobom, akými metódami, čo najúčinnejšie a najrýchlejšie pôsobiť, rozvíjať hospodárstvo, priemysel, poľnohospodárstvo,

kultúru svojej oblasti, zlepšovať pracovné a životné podmienky jej obyvateľov, stále viac prispievať k spoločensko-hospodárskemu a kultúrnemu rozvoju krajiny.

Rozhodujúcim činiteľom všetkej činnosti sú ľudia, ich postoj, angažovanosť, ich dobrá a disciplinovaná práca, ich elán a tvorivá energia, ich húzovnatosť a kriticismus voči zlu, ich odvaha v zdolávaní prekážok a fažostí.

Práve preto o ľuďoch, o metodach a formách stranickej práce s ľuďmi, hovorili na konferencii najviac. Kriticky analýzovali často používané formy politickej práce s ľuďmi. „Ešte stále, vo všetkých zložkách našej strany — konštatovalo sa v referáte exekutív VV — príliš veľa hovoríme o veciach a príliš málo o ľuďoch... Zle alebo dobré pracujú nie podniky, národné výbory alebo administratíva vôbec, ale konkrétni ľudia, ktorí sú tam zamestnaní.“

Poukazujúc na viditeľný pokrok v kádrovej politike, vo výchovnej práci s ľuďmi, navrhovalo sa rozšíriť škálu hodnotenia ľudu (najmä na vedúcich miestach) zvýšiť požiadavky, konkretizovať a vymáhať zodpovednosť na každom pracovnom úseku. Poukazovalo sa

na zodpovedné úlohy v tejto oblasti pripadajúce stranickým organizáciám. Konferencia uznala zdokonalovanie kádrovej politiky za neobvykle dôležitú úlohu všetkých stranických organizácií.

Od vedúcich kádrov treba požadovať nielen dobré výrobno-ekonomicke výsledky a dobrú organizáciu práce, ale aj efektívnu výchovnu práce a najmä vytváranie v podriadených kolektívoch správneho pracovného ovzdušia, dobrých medziľudskej vzťahov a čestný postoj voči ľuďom a povinnostiam v práci. Bolo rozhodnuté pokračovať v rozhovoroch s vedúcimi kádrami, posudzovať kádre v jednotlivých prostrediaciach, venovať väčšiu pozornosť vypracovaniu systému tvorenia rezervných kádrov najmä spomedzi mladých verejných a hospodárskych činiteľov. Treba nevyhnutne vytvoriť systém stáleho vzdelenávia vedúcich kádrov najmä v oblasti moderných metod riadenia, organizácie práce, riadenia kolektívov spolu s kontrolovaním vedomosti a schopnosti ich využívania.

Mládež, jej výchova, práca, učenie, odpočinok, to bola ďalšia téma podrobne rozoberaná v materiáloch a na konferencii.

Krakovské vojvodstvo patří medzi „nejmladšie“ oblasti krajiny; okolo 52% obyvateľov to sú ľudia do 30 rokov. Mládežnické organizácie v tomto vojvodstve zoskupujú viac ako 400 000 detí a mládeže.

Mládež a jej organizácie významne prispievajú k realizácii hospodárských úloh v priemysle a poľnohospodárstve, k dynamizovaniu didaktických a výchovných procesov na základných, stredných a vysokých školách, k rozvoju kultury. Pozornosť si zaslúžia záväzky a výrobné iniciatívy mládeže ZMS, ktorých hodnota dosahuje 462 mil. zl. Členovia krakovskej organizácie ZMS boli iniciátormi celostátného hnutia tzv. „mládežnických brigád dobré kvality“, ako aj „riadiťských nedeli“, dobre realizujú patronát nad bytovou výstavbou.

Pekné výsledky dosiahla vidiecka mládež organizovaná vo Zväze socialistickej vidieckej mládeže. Predovšetkým v odbornej príprave mladých rolníkov, v zovšeobecňovaní kultúry a osvety, vo výchovnej činnosti. ZSVM je na prednom mieste v krajinе, v počte vedúcich poľnohospodárských prípravok, ktoré zoskupujú okolo 11 000 osôb. Pod dohľadom ZSVM pôsobí v Krakovskom vojvodstve asi 800 umeleckých súborov (najviac v Poľsku). V akciách Vlasti — vidieku — sebe, Každý klas nad zlato, Jar činov atď. sa vidiecká mládež Krakovského vojvodstva aktívne zúčastňovala.

Napriek dosiahnutým výsledkom — hovorilo sa na konferencii — ešte príliš často sa formálne pristupuje k otázkam mládeže, čo spôsobuje, že jej elán, energia, kvalifikácie a talenty vychádzajú nazmar; pomerne veľká časť mládeže je ešte mimo hlavné toku spoločensko-hospodárskeho života.

Vyzaduje si to zmenu postoja voči mládeži mnohých organizácií a inštitúcií, a často aj opačne — zmenu postoja časti mládeže k jej úloham a povinnostiam.

jemného pochopení. Obě delegace souhlasily s dalším rozšírením vzájemných sportovních styků. Obě delegace však měly značně rozdílné názory na otázky členství západoberlínských sportovců v družinách NSR. Vedení sportu NDR soudí, že je nutno respektovat mezinárodní rozhodnutí platná pro Západní Berlín.

ENERGETIKA V ČSSR. Sovětský svaz dodá Československu zařízení dvou dalších atomových elektráren s výkonem dvakrát po 440 MW. První elektrárna bude uvedena do provozu podle plánu v letech 1977–1978 a druhá v letech 1979–1980. Aktuální pětiletý plán (1971–1975) počítá s exploatací dalších elektráren (celkem 3700 MW). Sedesátá léta byla výjimečně hubená pro energetický průmysl ČSSR. V letech 1967–1969 nebyla nahájena stavba ani jedné elektrárny a proto v roce 1970 bylo nutno snížit spotřebu elektrické energie v národním hospodářství.

ÚSPĚŠNÝ ROZVOJ STÁTU. V Korejské lidově demokratické republice jsou úspěšně realizovány výrobní plány. Stojí za zmínu, že národní hospodářství KLDR je založeno na neobvykle bohatých zásobách nerostného bohatství. Jsou zde velká ložiska mědi, železa, olova, uhlí a zlata. Velké úspěchy zaznamenává KLDR v oblasti kulturního rozvoje. Např. v hlavním městě Pchjongjangu existuje pět filmových ateliérů, které natácejí zhruba čtyřicet celovečerních filmů ročně, včetně filmů širokoúhlých a barevných.

NOVÝ DRUH ŠKOLY. Na Kubě zahájili stavbu nových středních škol tzv. polytechnických na venkově. V březnu t.r. bylo z měst na venkov přesunuto přes sto stavebních čet, aby postavily potřebné množství školních budov a internátů. V každé škole tohoto druhu se bude vzdělávat zhruba pět set dívek a hochů; teoretické poznatky bude doplňovat práce na polích, ležících v okruhu školy. Žáci budou pěstovat citrusové ovoce, kávu, fazole, zeleninu, samozřejmě za dohledu odborných pedagogických kádrů. Všichni žáci budou bydlet ve školních internátech. Proto také osnovy počítají s pěstováním sportu, kulturní a osvětovou prací a rekreací žáků. Kubánskí osvětoví činitelé jsou přesvědčeni, že spojení teorie s praxí umožní dokonalejší vzdělání žáků vesnických středních škol. Jestliže se nový druh střední školy osvědčí, bude zaveden tento způsob výuky na školách všech stupňů, od základních k universitám.

(L)

DNY OSVĚTY KNIHY A TISKU

— celopolský svátek kultury, který je současně příležitostí k hodnocení úspěchů dosažených na nivě kulturního počinání, bude probíhat ve znamení několika důležitých výročí, připadajících na letošní rok: pětisté výročí narození Mikuláš Kopernika, dvě stě let Výboru pro národní edukaci, třicetiletí Polské lidové armády, Rok polské vědy.

Také letos, stejně jako v předcházejících letech, budou pořádány tradiční knižní trhy, četné výstavy, setkání se spisovateli, koncerty, soutěže, festivaly. Celá řada akcí v rámci Dnů osvěty, knihy a tisku bude letos organizována přímo ve velkých průmyslových závodech.

JAKUTSKÉ UMĚNÍ

Jen několik měsíců kvetou květiny v Jakutsku, širé, drsné zemi, kde žije něco přes půl milionu lidí. Hory pokryté sněhem, tundra bičovaná vichřicemi, věčně zmrzlá půda — na severu Jakutské ASSR padá sníh 260 dní v roce. Pod sněhem a ledem se však skrývá bohatství tohoto kraje: zlato, železná ruda, kamenné uhlí, diamanty. Za sovětské vlády vyrostl v kdysi zaostalé končině mohutný průmysl. Bývalí kočovníci se naučili číst a psát, začali se věnovat i umělecké tvorbě. Jedním z představitelů mladé generace v jakutském výtvarnictví je třiatřicetiletý grafik Valerian Romanovič Vasiljev. Jeho práce dosahují překvapující účinnosti v technice, kterou si jakutští umělci oblíbili, v linorytu: vyznačují se rustikální prostotou, symbolizujícími ztvárněním a plastičností. Vasiljev je těsně spjat se starými jakutskými mistry. Jejich folkloristické námětové bohatství a obsahové a výrazové dědictví starší rusko-ukrajinské grafiky splývá u Vasiljeva ve svébytný výtvarný projev.

Také my, členové Kulturní společnosti Čechů a Slováků se zapojíme do této ušlechtile akce a ještě hlouběji budeme čerpat z bohatých pokladů literatury, také české a slovenské.

ZÁVOD MÍRU

Až se vám, drahí čtenáři, dostane do rukou toto číslo našeho časopisu, bude letošní — šestadvacátý

— Závod míru ukončen. Budete již znát výsledky. Pro zajímavost a porovnání: všechny sedmnáct družstev jež byly dokonale připraveno. Velkou šanci mají závodníci ČSSR (Mainuš, Matoušek, Bartoníček), družstvo NDR má dva vynikající závodníky Wesemann a Schiffnera. Poláci vyhráli v Alžírsku a velmi dobře jeli ve Francii (Szurkowski, Szozda). V sovětském družstvu jedou: Gorelov, Lichačev, Nělubin — tedy závodníci, kteří v letošní sezóně několikrát zvítězili v mezinárodních závodech.

JUBILEUM SPRÁVCU MS

17. aprila oslavil padesátiny narodeniny správce Matice slovenské s. prof. dr. Ing. JAROSLAV ČELKO CSC.

Narodil sa v Sádročnom v okrese Považská Bystrica. Bojoval so zbraňou v ruke v Slovenskom národnom povstani. Studoval historické vedy na ASV v Moskve, obhájil kandidáturu, prednášal na bratislavské a brnenské univerzite, na SVŠT a VŠE. Zároveň písal, publikoval a vedecky pracoval. V rokoch 1965–67 bol aj riaditeľom Osvetového ústavu. Potom učil a súčasne viedol Výskumný ústav kultúry a verejnej mienky. Koncom roku 1971 bol vymenovaný za správcu Matice Slovenskej a a túto funkciu zastáva dodnes.

Pri príležitosti tohto významného životného jubilea Ustredný výbor KSCAS v Poľsku, redakcia Život a všetci krajania želajú s. správovi Matice slovenskej, s ktorou naša Spoločnosť udržuje plodnú spoluprácu, veľa združenia a úspechov v práci a osobnom živote.

„Musíme vytvárať ovzdušie priaznivé pre postup mladých ľudí — hovoril vo svojom referáte prvý tajomník VV PZRS súdr. J. Kláša — počítať s ich ctižadlostivosťou, sviežosťou myšlenia, štachetným kritizmom vyplývajúcim predsa z duha komunistickej výchovy v akom rastli, napriek všetkým nedostatkom tejto výchovy.“

V uznesení konferencie sa zdôrazňuje, že práca s mládežou mala by byť trvalým javom v činnosti stranických organizácií, že mimoriadne dôležitou úlohou všetkých zložiek strany je snaha upevňovať jednotný front výchovy: rodinný dom, škola, ako aj pracovisko a miesto odpočinku.

Uznesenie sa podrobne zaobrába úlohami strany v práci s mládežou. Podstatnou zásadou tejto práce je problém partnerstva mládeže v celku spoločensko-hospodárskeho života oblasti. Uznesenie ukladá za povinnosť miestnym orgánom štátnej moci, ako aj mládežníckym organizáciám, aby zaisťili podmienky potrebné pre usporiadanie v Krakove III. zletu mladých úderníkov a vzorných študentov, ktorý sa bude koná v júli 1973.

„Účastníkom zletu, reprezentantom poľskej mládeže — čítame v uznesení — treba ukázať bohaté historické tradície, hospodárske a spoločenské výsledky, ako aj kultúru a folklór Krakovskej zeme.“

Väčšina miest sa venovala konferencii otázkam hospodárskeho a spoločenského rozvoja krakovskej oblasti.

Zároveň materiály, ako aj diskusia zdôraznili veľké výsledky dosiahnuté robotníckou triedou, rolníkmi, vedeckými, osvetovými a kultúrnymi pracovníkmi v tejto oblasti.

V rokoch 1971–1972 dynamika rastu výroby stúpla o 8–9%, čo je veľkým úspechom najmä keď si uvedomíme, že prírastok výrobnej kapacity neboli veľký.

V rámci akcie 20 miliárd boli vyrobené dodatočné tovary pre domáci trh

a na vývoz za viac ako 4 mld zl, t.j. skoro o 40% viac, než sa zaviazali na začiatku. V tejto oblasti sa mimoriadne vyznamenal poľnohospodársko-potravný priemysel vojvodstva.

Vďaka zvýšenej výrobnej aktivite pracujúcich v mestách a na vidieku, sa zlepšili životné a pracovné podmienky obyvateľstva. Reálne mzdy pracovníkov vojvodstva za posledné dva roky stúpli o 12%. V tom istom období značne stúpli netto príjmy vidieckeho obyvateľstva, lebo o okolo 44%.

Bola udržaná rovnováha na trhu. Nastal skoro 15% rast služieb obyvateľstva. Vidiť sú výsledky na investičnom fronte, v bytovej výstavbe, komunálnom hospodárstve, v oblasti ochrany zdravia, zovšeobecňovania kultúry, rozvoja turistiky a odpočinku.

Avšak konferencia sa nesústredovala na dosiahnutých výsledkoch. Máme veľké výsledky skoro vo všetkých oblastiach hospodárstva a spoločenského života — hovorilo sa v diskusii — ale pred nami je oveľa viac práce. O kolko väčšie sú úspechy, tým ostrejšie by sme mali hľať na nedostatky a zanedbanosť prejavujúcu sa v našom živote. Hľadanie najlepších riešení, konstruktívna kritika prejavujúcich sa slabostí — to boli charakteristické momenty priebehu konferencie.

V tomto duchu sa niesla diskusia o rozvoji poľnohospodárskej výroby vo vojvodstve.

Rozhodnutia strany a vlády týkajúce sa poľnohospodárstva prispliel k rastu rastlinnej a živočisnej výroby. Väčšina rolníkov správne využíva pomoc štátu, vzmáha úsilie pre zvýšenie produkcie. Avšak existujú ešte veľké nevyužité rezervy v poľnohospodárstve. Patrí k nim o.i. zlepšenie štruktúry pestovania spojené so zvyšovaním sítia pšenice, jačmeňa a priemyselných rastlín, zlepšenie hospodárenia na lúkach a pasienkoch, rozvoj koncentro-

vanej záhradníckej produkcie, zvlášť specializácie gazonov, lepšie hospodárenie prostriedkami na ochranu rastlín.

Zároveň však sú tu bariéry a brzdy, ktoré obmedzujú rast poľnohospodárskej produkcie. Spominalo sa tu nízku kvalitu poľnohospodárskych služieb, ktorá je často následkom zlej práce inštitúcií obsluhujúcich poľnohospodárstvo, prejavujúci sa v mnohých okresoch nedostatok pitnej vody zreteľne obmedzujúci intenzifikáciu živočisnej výroby, nedostatky v zásobovaní vidieka stavebnými materiálmi, veľkú rozdrobenosť gazonov, nevyriešené otázkы vlastníctva mnohých gazonov, nevystačujúcu sieť obchodov na vidieku, častý nedostatok súčiastok pre poľnohospodárske stroje.

Tažkým problémom poľnohospodárstva v Krakovskom vojvodstve je odchód ľudu z vidieka do práce mimo poľnohospodárstvo. Vytvára to dodatočné požiadavky na poľnohospodárske stroje a náradie i na služby.

V hospodárskej diskusii padali mnohé návrhy a priponiemky. Vedúcou myšlienkov bola konštatovanie, že od nás, od našej práce predovšetkým závisí zdolanie fašistiek. Ovzdušie priaznivé pre rozvoj poľnohospodárskej produkcie, pomoc štátu a územných orgánov sa musí efektívne využiť.

V schválenom uznesení je obsiahnuté veľa konkrétnych návrhov, ktorých realizácia prispeje k ďalšiemu pokroku v oblasti poľnohospodárskej výroby.

Správne fungovanie zložiek štátnej administratívy — zdôrazňovalo sa na konferencii — má veľký vplyv na utváranie správneho ovzdušia v spoločnosti ako aj upevňovanie autority a dôvery k strane.

Prebiehajúce zmeny v tejto oblasti spočívajú vo zvyšovaní samostatnosti hospodárskych jednotiek a najdôležitejších zložiek štátnej administratívy.

v zavádzaní zásady, že stúpajúce kompetencie by mal sprevádzať rast zodpovednosti, ako aj v upevňovaní rôznych form samosprávy.

Napriek istému zlepšeniu ešte nedošlo k väčšiemu pokroku v práci administratívnych orgánov. Vyskytujú sa ešte javy byrokratického štýlu práce, nedostatočné rozdelenie kompetencií, nízka všeobecná úroveň radu pracovníkov. Svedčia o tom sľažnosť na hospodársku a štátnu administratívnu, ktoré dostávajú stranické organizácie, ako aj vysoká zdôvodnenosť týchto sfažností týkajúca sa mnohých oddeľení.

V diskusii a schválenom uznesení mimoriadny dôraz položili na nevyhnutnosť upevňovania obecných národných výborov. Zdôrazňovalo sa, že v zásahu činnosti obcí býva 55% obyvateľov vojvodstva a podľa kvality a účinnosti práce obecných úradov budú títo ľudia posudzovať stranu a ľudovú vládu. Konštatovalo sa, že je nevyhnutné previesť zmeny v oblasti formou pôsobnosti okresných a vojvodských inštitúcií, úradov, orgánov štátnej administratívy, smerujúcich k odstrananiu byrokracie, zvýšeniu operatívnosti a efektivity práce štátneho aparátu. Zároveň treba pozdvihovať úlohu a význam zástupiteľských orgánov národných výborov všetkých stupňov pomocou ich širšieho zapájania do plnenia širokej kontroly realizácie vydaných nimi uznesení a programov.

Nie je možné sa zaoberať všetkými problémami, na ktorých sa koncentrovali rokovania konferencie.

BOLA TO PLODNÁ DISKUSIA HOSPODÁROV VOJVODSTVA, ZRETEĽNE DOKÁZALA, ŽE KRAKOVSKÉ VOJVODSTVO, PRACUJÚCI MIEST A VIDIEKA ZOSKUPENÍ OKOLO REALIZÁCIE SPOLOČENSKO-HOSPODÁRSKEHO PROGRAMU STRANY VÝZNAMNE PRISPIEVAVUJ K ROZVOJU CELEJ KRAJINY.

NASZ WYWIAD Z POSŁEM
PROF. DR JAREMĄ MACISZEWSKIM
PRZEWODNICZĄCYM SEJMOWEJ
KOMISJI OŚWIATY I WYCHOWANIA

WAŻNY ROK 1973 DLA OŚWIATY

„ŽIVOT” — Minał rok kiedy na łamach „Života” publikowaliśmy wywiad z tą posłem. Wywiad miał tytuł: „Przyszłość oświaty”) — Mieliśmy wiele odglossów, że wywiad ten z uwagą przeczytali nasi czytelnicy, zarówno rodzice jak i młodzież. Jedni i drudzy są bowiem zainteresowani problematyką oświaty. Pragniemy więc na wstępie zapytać co w tej dziedzinie skonkretyzowało się do roku 1973?

PROF. DR JAREMA MACISZEWSKI — Przede wszystkim trzeba podkreślić iż odbyło się VII Plenum KC PZPR które w sposób kompleksowy omówiło problemy młodzieży, a więc i zagadnienia oświaty i wychowania. Komitet Ekspertów, który został powołany w celu opracowania Raportu o stanie oświaty w Polsce zakończył swoje prace. W oparciu o tekst rozpoczęła się ogólnokrajowa dyskusja.

Niezależnie od Raportu powstało szereg dokumentów programowych. Takich np. jak: program działania Ministerstwa Oświaty i Wychowania. Konkretyzują one sprawy z dziedziny oświaty, które są aktualnie rozwiązywane. Wszystkie te poczynania spieczętują jak gdyby klamrą — uchwałami VII Plenum KC Partii. We wszystkich dalszych pracach programowych uchwały VII Plenum są istotną wytyczną działania. Do tego dodajmy, że 12 kwietnia br. Sejm Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej dyskutował i podjął uchwałę zaproponowaną przez Rząd poświęconą zadaniu narodu i państwa w socjalistycznym wychowaniu młodzieży. Uchwała ta uogólnia podejmowane kierunki działań, doraźnych i długofalowych. Uchwała ta nie przesądza jednakowoż kształtu przyszłego modelu oświaty w Polsce. Tym sprawom będzie poświęcona specjalna sesja Sejmu w październiku br., tzn. dokladnie w dwóchsetną rocznicę powołania Komisji Edukacji Narodowej. Należy przypuszczać, że wtedy Sejm podejmie uchwałę o kierunkach rozwoju socjalistycznej edukacji narodowej, w której — należy również sadzić — zostaną zawarte określone decyzje o modelu oświaty przyszłości.

„ŽIVOT” — Chcielibyśmy tow. posła prosić o zdefiniowanie słowa „oświaty”, czyli co każdy powinien rozumieć pod tym pojęciem. I pytanie z tym związane: dlaczego dokument o którym mowa nazwano Raportem?

PROF. DR JAREMA MACISZEWSKI — Generalnie można powiedzieć — oświatą to kształcenie i wychowanie. Dlaczego Raport? Po prostu dla tego, że dokument ten zawiera naukową analizę istniejącego stanu rzeczy, prognozy, jak również propozycje rozwiązań. Raport nie zawiera żadnych decyzji — propozycje są alternatywne. I to jest przykład w jaki sposób nasze kierownictwo polityczne korzysta z usług ekspertów, specjalistów: prosi o

przedstawienie aktualnego stanu rzeczy w oparciu o metodę naukową i o elementy do decyzji. Decyzja natomiast będzie oczywiście znajdowała się w ręku kierownictwa partyjnego i państwowego.

„ŽIVOT” — W jaki sposób i w jakim stopniu „oświatą” którą przed chwilą tow. poseł zdefiniował może i powinna wpływać na osobowość człowieka w socjalizmie, na wzbogacenie jego życia wewnętrznego?

PROF. DR JAREMA MACISZEWSKI — Istota sprawy polega na tym, że w epoce rewolucji naukowo-technicznej w naszych warunkach ustrojowych, w warunkach socjalizmu jednostka musi być w pełni aktywna. Musi być samodzielna w myśleniu i działaniu i co najważniejsze musi być zawsze przystosowana i przygotowana do wdrażania i wprowadzania wszelkiego rodzaju nowości. Ale to nie ma być tylko człowiek produkujący dobra materialne i konsumujący te dobra, ale równocześnie człowiek o szerokich aspiracjach kulturalnych, człowiek który jest przygotowany do korzystania z dóbr kulturalnych i będący ich twórcą.

„ŽIVOT” — W numerze kwietniowym „ŽIVOTA” komentujemy „Raport” i przedrukowujemy częściowo nader interesujący wywiad jakiego tow. poseł udzielił dla „Dziennika Ludowego” na temat szkolnictwa wiejskiego. W związku z tym Czytelnicy „rozgrzeszą” nas z tego, że obecnie tych spraw nie będziemy poruszać. Pozwolimy sobie jednak zapytać tow. posła jaki w najbliższej i dalszej przyszłości będzie — zgodnie z duchem „Raportu o stanie oświaty” — jakościowym rozwojem szkolnictwa narodowościowego?

PROF. DR JAREMA MACISZEWSKI — Działania mające na celu modernizację systemu oświaty będą dotyczyć wszystkich szkół w Polsce, a więc także szkół dla potrzeb mniejszości narodowych. Chcemy aby te szkoły rozwijały się tak samo dobrze jak wszystkie pozostałe szkoły w Polsce. Nie widzę potrzeby czynienia wyroróżnień, aczkolwiek można powiedzieć, że w niektórych dziedzinach można przewidzieć pewne dodatkowe usprawnienia. Na przykład w zakresie nowych, lepszych form nauczania językowych narodowych.

„ŽIVOT” — Na Spiszu i Orawie języka słowackiego uczą pedagogzy, którzy nabyli podstawowe znajomości lingwistyczne w stosunku krótkim czasie i którzy uzupełniają te umiejętności na krótkich kursach wakacyjnych w Bratysławie organizowanych przez resort oświaty. O ile dobrze się orientujemy nie szkolimy pedagogów specjalnie dla tego celu. A jak wiadomo, dziedzina nauczania języków obcych wymaga szczególnych kwalifikacji i również talentu. Nie ma też w szkołach Spisza i Orawy nowoczesnych

pomocy technicznych z tego zakresu np. magnetofonów i opracowanych źródłowo taśm itp. Co należałoby uczynić w tym zakresie zważywszy, że dobra znajomość języka narodowego to nader ważna sprawa dla mniejszości a także podstawa działalności kulturalnej (np. zespołów itp.) Towarzystwa Kulturalnego Czechów i Słowaków w Polsce.

PROF. DR JAREMA MACISZEWSKI — Program kształcenia, doskonalenia i doskonalenia nauczycieli obejmuje w całej rozciągłości również nauczycieli szkół z niepolskim językiem nauczania. Chcemy aby w naszych środowiskach uniwersyteckich szerzej i lepiej rozwinięły się instytuty i zakłady językoznawcze i literaturoznawcze, które w znacznie bardziej intensywnym stopniu niż do tej pory mogłyby doskalać i doskonalic zawodowo nauczycieli nauczających w niepolskim języku w szkołach przeznaczonych dla mniejszości narodowych w Polsce. Szczególnie dbamy więc o rozwój najszerszej pojednej slawistyki kładąc szczególny acent na języki naszych sąsiadów. A więc rozwijamy rusyestycykę, rozwijamy białorusistykę, ukraińczykę i filologię czeską i słowacką. Chcemy aby tego typu ośrodki w większym stopniu były związane z potrzebami naszej oświaty. Mamy nadzieję, że w nich będziemy mogli wykształcić bądź doskalać wysokokwalifikowaną kadrę pedagogów. Sprawa pomocy naukowych: została sporządzony program działania Ministerstwa Oświaty i Wychowania w sprawie modernizacji naszych szkół w zakresie bazy technicznej. Nie mam wątpliwości, że tym programem są lub będą objęte również szkoły z niepolskim językiem nauczania, przez co rozumie się, że i szkoły w których język słowacki czy inny jest jednym z języków nauczania. Obecnie nie jesteśmy w stanie zapewnić każdej szkole magnetofonu, odpowiedniego zestawu taśm czy zorganizować wzorowych gabinetów lingwistycznych. Niemniej występuje tego typu trend, iż modernizacja szkoły musi łączyć się z poprawą jej wyposażenia technicznego.

„ŽIVOT” — Czy wobec tego wydział oświaty Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Nowym Targu na którego terenie ma miejsce nauka języka słowackiego powinien już teraz przewidzieć i zaplanować sprawy kadrowe i zabezpieczenie bazy materialnej, kierując się ogólną zasadą podnoszenia jakości naszego systemu oświaty i wychowania? Ponieważ sprawą dotyczy zaledwie kilku gmin nie jest to wielki problem i wielki koszt.

PROF. DR JAREMA MACISZEWSKI — Duża część budżetu oświatowego to budżet zdecentralizowany znajdujący się w dyspozycji rad narodowych. Bardzo wiele zależy więc od lokalnych władz, ich inicjatywy i przedsiębiorczości. Ja nie czuję się

kompetentny do udzielania jakichkolwiek bezpośrednich wytycznych inspektoratom oświaty bo to należy do kompetencji Ministra Oświaty i Wychowania. Sądzę jednak, że należałoby postulować pod adresem Instytutu Kształcenia Nauczycieli i innych Instytutów, stanowiących zaplecze naukowe resortu Oświaty i Wychowania, aby w planie swej działalności uwzględniły narodowościową specyfikę Spisza i Orawy. To samo dotyczy bazy zaopatrzeniowej. Sądzę, że odpowiednie wnioski w tych sprawach powinny wpływać do Ministra Oświaty i Wychowania. Nie ulega jednak wątpliwości, że nie czekając na decyzje dotyczące modelu szkoły przyszłości należy jak najintensywniej działać w kierunku doskonalenia pracy szkoły w ramach istniejącego modelu oświaty. Mamy tu bowiem wiele jeszcze niewykorzystanych rezerw.

„ŽIVOT” — Poddanie „Raportu o stanie oświaty” pod publiczną dyskusję zmierza do zgromadzenia przed ostatecznymi decyzjami wszystkich uwag i wniosków w każdej sprawie która może dotyczyć oświaty i wychowania. Czy tak należy to rozumieć?

PROF. DR JAREMA MACISZEWSKI — Taka właśnie jest intencja poddania Raportu pod publiczną dyskusję; wszystkie przeobrażenia w systemie oświaty to zmiany, które muszą być dokonywane w sposób nader odpowiedzialny. A to dlatego, że weryfikacja decyzji następuje dopiero po upływie co najmniej kilku lat i wszelkie nawet drobne błędy mszczą się później i mogą stanowić hamulec rozwoju. Organizatorzy dyskusji nad Raportem o stanie oświaty w Polsce liczą na to, że środowiska nauczycieli, pedagogów, naukowców, działaczy itd. dorzucają wiele cennych myśli. Nie wątpię, że nie zabraknie tu również głosu towarzystw kulturalno-społecznych, w tym także i Towarzystwa Kulturalnego Czechów i Słowaków w Polsce.

„ŽIVOT” — Serdecznie dziękujemy za wywiad i na zakończenie prosimy o kilka słów pod adresem naszych Czytelników wywodzących się z mniejszości czeskiej i słowackiej.

PROF. DR JAREMA MACISZEWSKI — Życzę wszystkim Czechom i Słowakom żyjącym w Polsce powodzenia w życiu osobistym i społecznym. Młodzież z Waszych środowisk jak najlepszych wyników w nauce, pełnej możliwości rozwoju osobowości. A z okazji, że niebawem będziemy obchodzić 15-lecie ukazywania się miesięcznika „ŽIVOT” — czasopisma poczytnego, dobrze redagowanego, ciekawego, które jak wiem jest zyczliwie i ciepło przyjmowane przez czytelników, chcieliby złożyć zarówno redakcji jak i Czytelnikom jak najserdeczniejsze życzenia dalszego rozwoju czasopisma „ŽIVOT”.

Rozmawiał: MARIAN KAŠKIEWICZ

MELIORAČNÍ PRÁCE V SSSR

V Sovětském svazu było určeno dwacet šest milionů rublů na meliorační práce, které budou provedeny v de-

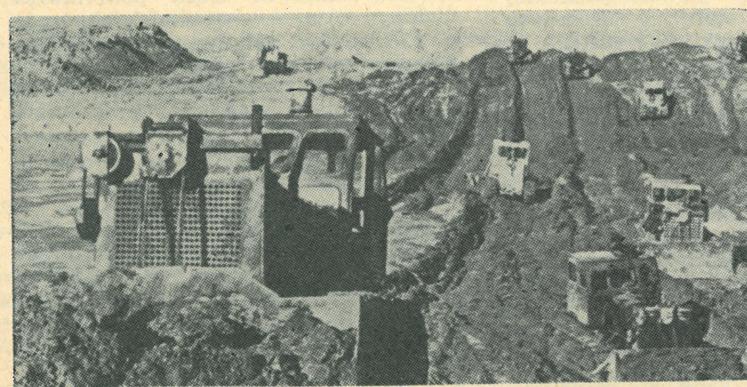
váte pětiletce (1971—1975). Je to pětina investičních nákladů určených pro zemědělství. Během pětiletky bude navod-

něna orná půda na ploše třech milionů hektarů a pět milionů hektarů půdy bude využívána. Kryté drenáže budou založeny na třech milionech hektarů půdy.

V navodněných oblastech budou utvořeny velké obilné rajóny, a to v Povolží, na severní Ukrajině, severní Kavkazu a v Kazachstánu. Kromě toho v republikách SSSR, v nichž se pěstuje bavlna, bude zúrodněno 650 000 hektarů půdy.

Pro tyto velkorysé meliorační práce v Sovětském svazu jsou používány mohutné stroje tuzemské výroby. V pětiletce 1971—1975 obdrží sovětí meliorační 37,5 tisíce rýpadel, 38 tisíc buldozerů a 26 tisíc skrejpů.

Snímek F. Salnikov

NEJSTARŠÍ ČLOVĚK

Azerbájdžáнец Shirali Mislimov, horaj z vesnice Barzavy, jemuž je 167 let, je nejstarším člověkem na zemi. Poslední zájnam o jeho zdrowí zní: srdeční a plíseční — v normě, tep — 76/min., pravidelný, hlasitý. Krevní tlak Mislimova je stejný jako jeho pětadvacetiletého vnuka. Shirali Mislimov je svěží, pochyblivý, koná pravidelné výlety do hor pěšky nebo na koni. Nikdy nekouřil, nepije ani přírodní víno. Jí střízlivě, většinou mléko, mléčné výrobky, ovoce a zeleninu, obiloviny. Zajímá se o události

ve světě, divá se na televizi, poslouchá rozhlas, má rád hudbu. Jeho manželka, stošestiletá Chatun-chanum, je také zdráva a sama zastává všechny domácí práce.

VÝZNAMNÉ VÝROČÍ ČSSR

Ceskoslovensko bylo za II. svět. války jednou z prvních zemí, která byla okupována a také jednou z posledních zemí Evropy, která byla osvobozena od nacistické bestiality.

Před dvaceti lety, kdy již celý okolní svět očekával v radostném vzrušení zprávy o fašistické kapitulaci a o konci nejděsivější války dějin, prozívala povstalecká Praha a celé české země nejtěžší hrdinné dny z celé šestileté hitlerovské poroby.

Dne 5. května 1945 Praha povstala k nerovnému boji proti fašistickým okupantům. Síly výborně ozbrojených nacistů se urychlěně začaly stahovat proti nedostatečné vyzbavenosti obráněném Prahy. Nacisté se za žádnou cenu nechtěli vzdát českých zemí, jež považovali za jádro své kořisti a za jednu z posledních pevností, v níž soustředili největší část bojeschopných jednotek, které jim ještě zbyly.

Jakmile sovětská vojska zaslechla první volání revolučního rozhlasu o pomoc, bez ohledu na únavu z dlouhých a těžkých bojů v Německu začala občasné plnit rozkaz svého velitelů, vydaný k poslední operaci II. světové války v Evropě, jejímž cílem bylo osvobození Prahy. V neuveritelné krátké době bylo provedeno dalekosáhlé přeskupení vojenských jednotek a již 6. května se vydaly kolony sovětských vojsk z několika směrů do Čech a do Prahy.

Spolu se Sovětskou armádou se podílela na takzvané Pražské operaci také 2. armáda Vojska polského včetně jeho I. pancéřové divize. Velitelem II. armády Vojska polského byl legendární generál Karol Świeczewski.

Polská vojska pronásledovala nepřitele ve směru Krásná Lípa, Žandov a Mělník. Dne 9. května svedla několik větších bojů v okolí obce Mikulášovice, kde se ukrývaly jednotky SS, které se snažily se zbraní v ruce překročit Labe a uprchnout na západ. Dne 9. 5. 1945 pruzkumně skupiny Vojska polského dosáhly řeky Ploučnice.

II. armáda Vojska polského pronásledovala nepřitele v jižním směru ještě ráno 10. května a postupovala na širokém úseku k Litoměřicím a Mělníku.

Do Mělníka vkročily přední hřídky polských jednotek v poledne dne 10.5.1945.

Nepřítel se již celkem nestavěl na odpor, pouze menší skupiny nacistických vojsk se ukrývaly v lesích, avšak za účinné pomoci československých obyvatelstva byly této všechny v krátké době zničeny.

Výzvědný pancéřový oddíl z 28. pancéřového polského pluku, operující na levém křídle polské armády,

dosáhl přes Ďáblice a Čakovice v 8,00 hodin ráno severních okrajů Prahy a utkal se zde v posledních bitkách se zbytky něm. vojsk.

Po osvobození Mělníka pronesl major Burgin jménem polského lidu a polských vojáků památná slova:

"V této válce, ve které Slované společně prolévali krev, se zrodil na bětovních polích svazek velkého národa sovětského, polského a československého. Jen síla jednoty a přátelství slovenských národů může zabránit novým útokům fašistů. A proto dnes na osvobození české země přisaháme, že nikdy žádný fašista neporuší přátelství, které se zrodilo v ohni bitev."

Na věčnou pamět stojí dnes ve středu Mělníka pomník, který je symbolem vděčnosti a bratrství zpečetěného krví. Sovětský a polský voják si spolu s československým partyzánum povídají věčném boji vzájemně podávají ruce...

Československý lid se v těchto dnech v hluboké útěci skloní nad 138 000 hrobů sovětských hrdinů a nad tisíci hrobů vojáků přátelských armád, mezi nimi i polských přátel, kteří položili své životy za svobodu Československa.

Krev polských vojáků, prolitá na území Československa, pečetí a stvrzuje bratrství mezi Československem a Polskem právě tak, jak krev českých vojáků, padlých v bojích za II. světové války, stvrzuje věčné přátelství se Sovětským svazem a všemi socialistickými státy. Nebylo náhodou, že generál Ludvík Svoboda zformoval první československou osvobozenecou jednotku právě zde v Polsku, v Krakově, a teprve odtud se v důsledku měnící se vojenské situace přesunul do Sovětského svazu.

Zachování těžce vybojovaného míru je hlavním úkolem československé zahraniční politiky, který ČSSR zabezpečuje v těsném spojenectví a v bratrské spolupráci se SSSR, s dalšími socialistickými zeměmi, s nimiž nás spojují společné obecné zájmy a cíle, ideologie marxismu-leninismu a stejně socialistické zřízení.

V rámci socialistického společenství přispívá ČSSR také ke společnému boji proti agresivní politice imperialismu, za trvalý mír, demokracii a socialismus na celém světě. Vždyť Československo leží v srdeci Evropy, na hranici se západním světem, tedy v městech, která mají strategický význam v historickém sporu mezi kapitalismem a socialismem. To má za následek, že se proti ČSSR soustřeďuje nápor imperialismu ve zvlášť intenzivní formě, jak jsme toho byli svědky např. v ro-

ce 1968. To vše nutí socialistické síly, aby se zvýšenou pozorností chránily tuto oblast před náporom imperialismu.

I když díky kulturní vyspělosti a ekonomické potenci zaujmá Československo ve světě významnější místo než jiné země, nelze nikdy zapomínat, že podíl ČSSR na rozloze světa činí jen 0,09 procenta, čímž zaujmá teprve devadesáté místo v pořadí všech států světa. Avšak vzhledem k uvedenému důležitému strategickému postavení v Evropě má ČSSR značné možnosti přispět v soudobém třídním zápasu v mezinárodním měřítku k vítězství sil pokroku, socialismu a světového míru.

ČSSR a PLR mají jako sousední státy mnoho společných zájmů, spolupracují na mnoha úsecích politického, hospodářského i kulturního života; krátké společné cestou výstavy socialismu. Samy naše jazyky jasně mluví o nejtěžším pokrevnení. Jazykové jsou si Československo a Polsko ze slovenských národů nejbližší.

Ale nejde jen o jazyky. Historie dokazuje, že vztahy mezi našimi národy jsou vztahy tradičními. Není přece náhodou, že jedna z nejstarších českých pověstí, zapsaná již v Dalimilově kronice z konce 13. století, vypráví o dvou bratrích Čechovi a Lechovi, kteří v dávnověku společně přišli do Čech a do Polska. A což Měšek I. a jeho česká manželka Doubravka?

Naše dějiny mají mnoho slavných stránek společných bojů proti společnému nepříteli. Účast Jana Žižky z Trocnova ve vítězné bitvě u Grunwaldu a společný boj proti hitlerovskému fašismu za 2. světové války jsou toho nejvýmluvnější příkladem.

Veliký český myslitel a pedagog Jan Amos Komenský našel v nejtěžších chvílích svého života útočiště v polské zemi a Leszno se mu stalo na několik let místem, kde psal svá nejvýznamnější díla.

Rovněž Jan Evangelista Purkyně působil léta jako profesor na universitě ve Wrocławi, kde se stal biologem světové slávy.

Byle by možno uvést mnoho dalších příkladů, ale jedním z nejprůkaznějších je historický vznik české a slovenské národnostní menšiny v Polsku. Vždyť to není ještě tak dávno, co Kulturní společnost Čechů a Slováků v Polsku na slavnostním zasedání svého ústředního výboru vzpomněla, že před 170 lety v Zelově v Polsku našli Češi, pronásledovaní ve vlasti za své přesvědčení, přátelskou pomocnou ruku a bratrské srdece plné pochopení.

Dějiny obou našich států jsou nejlepším důkazem toho, že kdykoliv lid ČSSR a PLR bojoval a pracoval společně, bylo to vždy ku vzájemnému prospěchu. To vše dokazuje, že mezi kulturami obou našich zemí se během staletých dějin vytvořil zvláštní vztah, který by bylo možno označit jako vztah vzájemné pomoci, vztah, který nesčetněkrát prověřil pravdivost přísloví „V nouzi přítele poznáš“.

V dějinách se střídala období rozkvětu s obdobími porážek a utrpení. Tak např. v 12., 14. a 15. století, kdy naše země prožívala bouřlivý kulturní rozmach, přejímala polská kultura jako svou organickou součást mnohé z toho, co u nás bylo dosaženo. A naopak: koncem 18. a počátkem 19. století, kdy naše národy porobené po bělohorské porážce usilovaly o národní obrození a kladly základy moderní kultury české a slovenské, hledali naši filologové mj. právě v polštině jazykový materiál, z něhož vytvořili a vnesli do češtiny a slovenštiny chybějící slova; Mickiewiczovo dílo bylo jedním z nejsilnějších inspiračních zdrojů rodící se české poezie.

Osvobození ČSSR a Polska před osmdvaceti léty vytvořilo příznivé podmínky pro všestranný a úspěšný rozvoj spolupráce mezi našimi zeměmi. Základním kamenem těchto nových vztahů mezi našimi bratrskými národy je Smlouva o přátelství, spolupráci a vzájemné pomoci mezi Československou republikou a Polskou lidovou republikou, podepsaná dne 10. III. 1947 a obnovená na dalších dvacet let dne 1. III. 1967.

Hospodářská a vědecká spolupráce mezi našimi zeměmi prošla v uplynulém období několika etapami, které byly charakterizovány neustálým rozvojem. Důležitou událostí bylo vytvoření Československo-polského výboru pro hospodářskou a vědeckotechnickou spolupráci v roce 1957, který během své existence prokázal svou oprávněnost a užitečnost a velkou měrou přispěl k rozvoji vzájemných vztahů v této oblasti.

Když — jako každoročně v den státního svátku ČSSR — hodnotíme velké výsledky budování socialismu v Československu za uplynulých osmdvaceti let, právě docházíme k názoru, že jsme jich dosáhli mj. též díky těsné vzájemné spolupráci a že i v budoucnosti úspěchy ČSSR a PLR budou tím větší, čím větší a rozsáhlejší bude všestranná spolupráce našich bratrských národů; spolupráce uskutečňovaná v rámci nerozborného společenství a úzké vzájemné spolupráce všech států socialistické soustavy.

*ROZHовор se Spejblem a HU RvíNKEM

Rozhovor jako rozhovor, řeknete si asi. Ale můj byl v jednom přečtu jen zvláštní. Hovořila jsem naráz se slavným otecem Spejblem a jeho neméně slavným synkem Hurvínkem. Ano, za vás, milí krajani v Polsku, jsem besedovala s ředitelem Divadla S+H v Praze Milošem Kirschnerem. A jistě víte, že s ředitelem slavného loutkového divadla, jehož zakladatelem byl dnes už po celé Evropě známý profesor Josef Skupa. Miloš Kirschner totiž za obě loutky hovoří, stejně jako jeho učitel, národní umělec ČSSR J. Skupa.

A tak jste se vlastně, pane řediteli, stal slavným za poměrně krátkou dobu, že?

Všechna sláva, polní tráva, praví staré české příslušní. Přesto jsem šťastná, že naši ušati protagonisté, které jejich tvůrce prof. Skupa pozvedl na tak vysokou úroveň, ani po jeho smrti ze své slávy neustoupili, spíše naopak. Jednoduché a snadné to ovšem nebylo. První příležitost hovořit za Spejbla a Hurvínska se mi naskytla až po dvou letech působení v Divadle S+H, v r. 1953. Přebíral jsem pak postupně Skupovu úlohu, zatím víceméně anonymně, až mě r. 1956 prof. Skupa veřejným prohlášením jmenoval svým nástupcem. Po jeho smrti v lednu 1957 jsem pak obě loutky „adoptoval“ definitivně. Zákratko už budu jejich jménem hovořit stejně dlouho jako předtím prof. Skupa.

Divadlo S+H je více za hranicemi než doma. Byli jste také v Polsku a snad také mezi krajany Čechy a Slováky?

V Polsku jsme hráli už třikrát, v letech 1949, 1950 a 1959, to už ovšem bez prof. Skupy. Rádi na tyto zájezdy vzpomínáme. Jen bychom si přáli o současném polském loutkovém divadle více vědět a znova a častěji se setkávat s jeho významným tvůrci.

Jaký je repertoár divadla. Máte své autory, kteří vám piší hry?

V současné době máme v repertoáru dvě nové hry pro mládež a jednu hru pro dospělé. Pro malé divadlo hrajeme dobrodružnou grotesku Past na Hurvínska, kterou jsem napsal s osvědčeným spoluautorem Vladimírem Strakou. Spejbl detektivem je rozpustil „detektivní“ komedie od Pavla Gryma a Josefa Barchánka pro vyšší věkový stupeň. Poslední novinkou pro dospělé je moje tragicko-malibáble Mnoho Spejblova povuku pro nic. S naším divadlem spolupracuje stálý okruh autorů, kteří se navzájem doplňují při rozsáhlé produkci S+H v divadle, rozhlasu, televizi, na gramofonových deskách i v nových knižkách s příběhy našich populárních hrdinů.

Vaši zvláštnosti je, že hrajete pro děti i dospělé. Které publikum je pro vás, loutkoherce, významnější?

Děti jsou vždycky tím nejvýznamnějším publikem na světě. Je to obecněstvo náročné. Přísné v kritice a nekritické ve svém nadšení. Naši velkou radostí je, že k nám vždy nacházejí cestu i dospělí diváci, a to doma i v zahraničí. A ti jsou, kupodivu, stejně kritičtí i stejně nadšení.

Jaká překvapení připravujete svým početným divákům a čtenářům? Největší by bylo, kdybyste se chystali hrát krajany v Polsku?

Hned po zájezdu do SSSR začneme připravovat novou hru pro nejmenší diváky a po prázdninách začneme studovat horrormuzikál Heleny Phillipové Příšera z mansard, určený dospělým divákům. Pro mnohé diváky to opravdu překvapení bude; setkají se tu s řadou písni, s baletem, ba dokonc i s přízraky a upíry, mezi nimiž nebude schá-

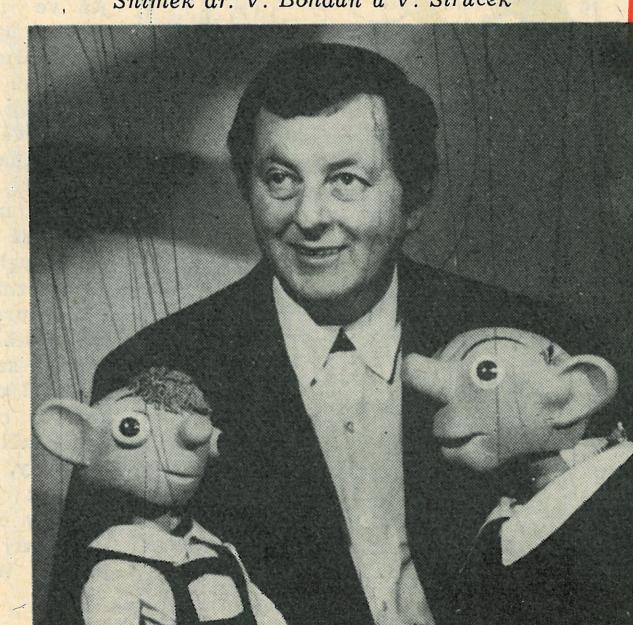
zet ani proslulý hrabě Drákula. Uvedení dalších novinek záleží na plánu zahraničních zájezdů, který ještě nebyl pro příští rok definitivně stanoven. Zcela důvěrně vám však mohu prozradit, že do Polska se v nejbližší době skutečně chystáme...

Pozdravím za vás krajany, pane řediteli a pozvou je do vašeho divadla. Ale jen abyste zrovna nebyli na zájezdu. Pak by si o vás mohli jen přečíst a těšit se, že vás někdy také uvidí. Tedy vás, — Spejbla, Hurvínska — pak ještě Máničku a ostatní hrdiny vašich her.

HANA VONDRAČKOVÁ

Ředitel Divadla Spejbla a Hurvínska Miloš Kirschner, interpret obou populárních komických typů, autor dialogů a spoluautor her pro S+H

Snímek dr. V. Bohdan a V. Širůček

LENIN- SKÝ KOMSO- MOL

Ked som bol pred časom na študijnnej ceste v Moskve v redakcii Komsomskej Pravdy, mal som možnosť presvedčiť sa o tom, ako sa v tomto veľkom denníku pracuje, aká je jeho štruktúra, čo je jeho hlavný poslaniem. Všimal som si prácu na jednotlivých oddeleniach. V mnohom sa ich systém podobá nášmu v Smene, no niečo ma predsa len zarazilo. Listy, ktoré dostáva redakcia od čitateľov. Ale nejde ani tak o počet, aj keď je skutočne závideniahodný. Ide viac a predovšetkým o obsah listov a o to, kto ich píše. Obsah je rôznorodý, no prevažujú témy závažné, kde a ako by bolo treba niečo lepšie robiť, kde a ako sa čosi tak a tak robí, že tam a tam pracuje taká a taká brigáda, ktorá by mnohým pracovným kolektívom mohla slúžiť za vzor. Autormi listov sú poväčšine mladí sovietski ľudia — komsomolci. Z nich listov vy-

viera hrdoš na to, že žijú v prvom socialistickom štáte sveta a že sa im tak všetko darí. Sú hrdí na seba, na svoju mohutnú mládežnícku organizáciu — Komsomol.

ROK PO REVOLÚCII

Sovietsky Komsomol vznikol rok po Októbrovej revolúcii, kedy sa mladý sovietsky štát ocitol pred dilemom: byť, či nebyť? Zahraniční interventi obkolesili zo všetkých strán mladý štát robotníkov a rolníkov. Úlohou dňa bolo: organizovať a jednotne sa postaviť proti nepriateľovi. Staré priatelia mali ešte silné pozicie. Buržoázii sa aj naďalej darilo škodivo vplývať na mladých ľudí. Preto pred zakladateľmi jednotnej mládežníckej organizácie stalo veľa otázok. Ako zamedziť vplyvu buržoázie, ktorá sa snažila mládež rozpoliť, rozskúšovať do viacerých skupín, a tak zabezpečiť, aby nepodporovala nový režim.

Ruská komunistická strana bolševikov však nečakala so založením rukami. Existovalo sice už veľa zväzov robotníckej a rolnickej mládeže, ale nemali jednotné vedenie, program a ani stanovy. Bolo teda načas zvolané zjazd a založiť jednotný zväz mládeže. Na pokyn ÚV RKS(B) vytvorili na zvolanie celoruského zjazdu zväzov robotníckej a rolnickej mládeže organizačné byro. „Všeruský zjazd má položiť základy organizovanej činnosti v celoruskom meradle. Propagujte ideu zjazdu, pripravte sa naň“ hovorilo sa vo vyhlásení byra.

Miestne organizácie sa pripravovali na zjazd. Konali sa gubernálne a oblastné konferencie, prebral sa program zjazdu, volili sa delegáti.

ZÍD SA DELEGÁTI?

V moskovskom organizačnom byre boli na pochybách: zídu sa delegáti? Podarí sa uskutočniť zjazd? Ale už v podvečer 29. októbra 1918, v deň začiatia zjazdu, sa všetky pochybnosti rozptýlili. S uzlíkmi alebo vojenskými torbami na chrbtoch, vo vojenských alebo vatovaných kabátoch schádzali

delegáti: „Prichádzame z Vladimírova! My z Nižgorodu! My z Uralu!, Kurska, Orla, Voroneže, Smolenska, Tuly!... Neprišli len mladí z krajov, ktoré okupoval nepriateľ. Zjazd otvárali 29. októbra a trval až do 4. novembra. Zíslo sa 176 delegátov s rozdelením hlasom a 195 s hlasom počasného. Osemdesať osm delegátov boli členmi strany, 38 bolo sympatizujúcich, ostatní bezpartajní, ale všetci podporovali sovietsky vládu. Delegáti zjazdu zastupovali 22 100 členov zväzu.

Skupinu delegátov prijal vo svojej pracovni v Kremlu aj V. I. Lenin. Hovoril o situácii vo zväzoch mládeže, o uzneseniaciach zjazdu, o názoroch mladých, podrobne sa zaoberal úlohami Komsomolu a varoval pred nepriateľskými vplyvmi. „Prenemovali sme nás zväz na komunistický“, hodovali delegáti. A Lenin odpovedal: „Nie je dôležitý názov, dôležité sú funkcie, aby ste pracovali ako komunisti, ako skutoční komunisti.“

Rozhovor sa chýnil ku koncu. V. I. Lenin sa spýtal: „Aké má zväz materiálne zabezpečenie?“ Delegáti len smutne sklopili oči. Lenin rýchlo napísal: „Strana je povinná podporovať zväz mládeže. Tu je lístok pre J. M. Sverdlova (bol vtedy tajomníkom ÚV RKS(B)). Chodte za ním, pomôžete vám.“ A J. M. Sverdlov naozaj pomohol radou aj peniazmi. Onedlho potom rozoslali všetkym stranickým organizáciám list ÚV RKS (b) s návodom, aby stranické organizácie všeobecne podporovali zväz a aby zároveň zabezpečili jeho vedenie stranou. Tento list mal veľký význam pre upevnenie Komsomolu.

NEPRIATELIA NEPRESLI

S napäťou pozornosťou počúvali delegáti zjazdu V. I. Lenina, ktorý hovoril: „Názov nie je dôležitý! Nepísť sa čestným názvom, ale žiť, pracovať a bojovať tak, aby každý z vás bol hodný nazývať sa komunistom.“ Tak sa zrodil leninský Komsomol, slávny rod mladých budovateľov komunizmu.

Plány nepriateľov tedy nevyšli. A potom mali členovia Komsomolu mno-

ho príležitostí, aby spinili to, čo im hovoril Lenin. Vydržali a dobre obstáli i za intervencie i v časoch Veľkej vlasteneckej vojny. Boli a sú všade príslušní, na pracoviskách, v školách, kolchozoch, úradoch, vo vedeckých ústavoch, vojenských útvarech. Veľké dejinné udalosti ešte väčšimi zjednotili členov organizácie, ktorá tak postupne mohla začať plniť dôležité funkcie. Svojou činnosťou ubránila potrebu jednotnej organizácie, ktorá umožňuje mladým organizovať vlastnú činnosť na základe vlastných skúseností.

Dnes je Komsomol silnou a mimořiadne akcieschopnou organizáciou. Umožňuje strane stýkať sa s mládežou. Stal sa aktívnym pomocníkom strany vo výchove mladej generácie. Komsomol má veľkú zodpovednosť pred budúnosťou. Vychováva mladých ľudí pre spoločnosť, kádre pre stranu i pre iné spoločenské organizácie. Odporuča mladých ľudí do strany. Aj keď nie je stranickou organizáciou, na rozdiel od iných spoločenských organizácií je k strane tesne primknutý, strana ho vedia. Do práce soviety je napríklad v súčasnosti zapojených 493 000 mladých ľudí. Sovietska mládež má tak zásluhou Komsomolu možnosť spolurozhodovať vo všetkých dôležitých štátnych problémoch a obhajovať záujmy mládeže v plnej miere. V sovietscoch na všetkých stupňoch sú tiež komisie pre záležitosti mládeže.

Do Komsomolu prijímajú iba mladých ľudí od 14 do 28 rokov, ktorí uznávajú jeho politickú platformu. Dnes je členom Komsomolu každý druhý mladý človek v ZSSR. Spolu ju tu už 30 miliónov členov. Z toho vyše 10 miliónov je robotníkov a kolchozníkov, veľa inžinierov a technikov, státnicí vedeckých, kultúrnych a umeleckých pracovníkov, mnoho vojakov. Všetci sú snažia pracovať tak, aby obetavou prácou dokázali, že sú hodní byť členmi organizácie, ktorá má názov Komunistický zväz mládeže. Terajší mladí sovietski ľudia prebrali štafetu a úspešne pokračujú v slávnych tradiciach sovietskej mládeže.

Michal HAVRAN
(SKRATENÉ)

Lázeň jest kratochvíli" — rozjímá Hipolitus Guarinonius, odchovaneč pražského předbělohorského university, a má v mnohem pravdu: co se nám líbí, co děláme rádi, to jest vskutku kratochvíli. A pokračuje: „Mnohý nemaje nic dělati, dá si ustrojiti lázeň pro pot, lázeň parní nebo jen koupel, aby se mohl přítom s přáteli a se ženou několika konvicemi vína propláknouti.“

Jaká to rozkoš, měhati v ladném skladu několik rozkoši vespolek. A lázeň mezi ně patřila odjakživa — dokonce v době i místech, o kterých nevíme, byly-li vůbec... Samozřejmě tím narázíme na bájnou Atlantidu. Údajne tu bylo nevyčerpateľně množství vody, studené i horké, neobýcejně lahodné, a tak můžeme s odstupem času tvrdit,

že šlo zajisté o vodu minerální v pravém slova smyslu. Mezinárodní kongres balneologů v Praze totiž roku 1931 rozhodl, že za minerální vody budeme považovat jen ony, které obsahují v 1 kg vody alespoň 1 gram rozpustených minerálních látiek, či mají-li teplotu vyšší jak 20°C. Starí Atlantičané před půldvanácta stoletím si toho byli jaksepatří vědomi a proto svoje prameny vhodně upravili, zřídili nad nimi lázně, a protože k demokracii byla tehdy ještě cesta daleká, tak zvláštní budovy vyhradili královské rodině a jiné obyčejným smrtelníkům.

Jinak z nejslavnějších lázní antiky se nám zachovaly zbytky vykopané v Mykénách jasnozřivým Heinrichem Schliemannem. Zná to našemu sluchu až pohádkově, když se dovídáme, že se v nich koupali, myli a tělo jemnými oleji zpracovávali skuteční a živí hrdinové Homérových dobrodružných vyprávění. Pak nás už ani nepřekvapí pohled na podlahu: je vytvořena z jediného vápencového bloku, ne lehčího dvacetí tun.

A kdož ví, jak nedalecí záhadní Etruskové si pomáhali od tělesného špinavého, nečistoty a od nemoci skrze léčivé účinky pramenů; ještě dlouhá léta po zmizení posledního Etruska kolovaly po celém tehdejším světě zkazky o tamních vodách mocí téměř čarodějně, jež ve spojení se znalostmi účinků jistých bylin uměly vyrvati z drápů smrti přemněho neštastníka. Ale — jak nám dějiny dále nesentimentálně vyprávějí — bylo to nadarmo, neboť Etruskové stejně do jednoho vymřeli a zanechali nám po sobě jenom svoje žáky — Římany. Žák samozřejmě předčil učitele, jinak to při vývoji není ani možné. Řimané slávu a význam hygienických vybavení rozhojnili do rozsahu až nepochopitelných: v nich prožíval nejmenší část svého žití každičký obyvatele Věčného města a proto se zde odehrávala nejmenší část celých starověkých dějin; zde se zrcadil celý tehdejší život. Římské lázně měly vedle běžných staveb hřišť, sady, řečniště filosofů, básníků, učenců; knihovny, umělecké sbírky; čekárny otroků (neboř Řím, to nebyl jen samý caesar a spol.), nocležny, jídelny, tržiště, a to vše pod správou

oblíbených bohů štěstí, zdraví a dlouhých let: Fortuny, Jupitera, Hygiei, nymph. Lázně nesly často názvy podle uvedených patronů a tito se měli doprovádět o co starat. Obdobných zdravotních ústavů bylo v době rozkvětu Říma snad ke dvěma stům a půdorysná plocha mnohem z nich by lehce překročila rozsah většiny dnešních oblíbených parků kultury a oddechu.

Cesty zdraví a čistoty uzavřené do čtyř zdí byly rozhodně i křivolaké. V roce 999 mezi nimi měl být uškrcen kníže Oldřich od svého nehnědného bratra Boleslava. Po uplynutí půl století provozoval v nich zas král Poděbrad rozličné kratochvíle. Popravu se zle rozhněval kníže Želanský ve svých kázání, že chrám od krále nedělí nic; je tu kříku, hřmotu, smíchu jako v lázni.

A když návštěvníci byli takoví, jak asi teprve museli vypadat provozovatelé. Úřad konšelský se na ně moc a moc zlobil, a kolikrát jim přizkával zvýšit mravnost; ale obvykle nadarmo. Třeba nařizoval všem lazebníkům, aby oni s čeleďí svou k osobám obého pohlaví poctivost a vážnost zachovali a do části ženské bez fértochů aby nechodili, aby k osobám pohlaví ženského cudně a počeště se zachovali, nešlušných řečí a posuňků se varovali.

Jak u nás, tak po celé Evropě: ta lepší lázeň byla představována sálkem se dvěma žadami dřevěných van. A v každé z nich vždy po muži přeskromně oblečeném a ženě, obvykle oděté do šperku na krku; mezi každou dvoucí prkénko s jádlem. O, měl's pravdu, dobrý doktore Guarinonie, když jsi horlil dál: Větší část lázní se pak podobá spíše peleším lotrů a nevestek než místu, v němž má být zahována čistota a zdraví tělesné. Jak by si byl asi rozuměl s benátským nunciem Giovannim della Casou, už tehdy požadujícím ruce velmi pečlivě umyté i v prostém služebnictvu.

Cisté ruce znamenaly zdraví a jeho původ se vysvětloval, když už nezrovna zázračnou, tak alespoň vodou léčivou. Někde vyrážil čerstvý pramen, nemocní se z něj napili, umyli se a jali vyvážet v sudech tak dlouho, až

kronikář uzavřel: „Ten div Pán Bůh lidem ukázal, aby se ve své zlosti upamatovali a k němu se obrátili: ale když předce tak zůstávali, hřešice — odjali tu vodu zase, že se ztratila a všecka zmizela“. Není tedy často rozdílu mezi vodou minerální a oblibeným pramenem. To dokázal pan Sebastian Kneipp.

Chladnou musí každý zvykat, přes záda si vodu stříkat, v prostěradlech mokrých státi, teplo jen se musí báti —

pěli naši dědečkové oblíbený kuplet, jedva se objevila na pultech knihkupec devadesátých let jeho knížka Meine Wasserkur. Dnes je v působišti pana Kneippa, bavorském Wörishofenu, na sedesát lékařů — specialistů, lečících pacienty dle receptu uvedeného v popěvku, receptu navíc rozšířeného o zeleninovou diétu...

Ale tělesného máčení není — jak se zdá — dost. Stojíž zde za všechny dva nejvýraznější případy posledních let.

Slavný Harold Lloyd si žil stále, jak byl zvyklý z doby vrcholné slávy hollywoodských hvězd. Poprávaje si všeho zdostatek, nezapomínal ani na komplexní tělesné blaho. Jeho soukromý plavecký bazén přišel na 150 000 dolarů (před devalvací, ovšem). Pro zajímavost: obkladačky si dal například dopravit až z Itálie, a to letecky.

Jak skromným se nám proti tomu jeví íránský šach Mohammad Rezá Pahlavi. Tomu — nebo spíše jeho choti Farah, o dvě desetiletí mladší — stačila průhledná vana jednoho lepšího pařížského instalatéra v lahodné kombinaci křišťálového skla s ametystem ve standardním provedení za 37 269 franků (nových, ovšem). A nakonec něco pro poučení. Půjdeme si o ně o krok zpátky, do roku 1884. Čtenář tehdejšího tisku si zde mohl pod rozkošným obrázkem dvou dam v příslušných nakasaných vodních uniformách přečíst radu, a dnešní čtenářka se i letos podle ní zachovat:

— Jak to, Ido uděláš, aby se nám vlasy nesmáčely?

— Viš co, necháme je v kabině!

Radomil ŠOLC

ŽIVOT
LAZIENSKY
JE ŽIVOT
VESELY

Nas vidiek
bez poziarov

SVIATOK HASIČOV NAŠIM SVIATKOM

Dňa 20. mája t.r. všetci hasiči oslavujú svoj sviatok Deň požiarnika a Dni protipožiarnej ochrany.

V celom Poľsku a teda aj v obciach obývaných českou a slovenskou národnostnou menšinou sa budú konať prehliadky hasičských zborov a rôzne umelecko-zábavné podujatia. Pri tejto príležitosti mnohí činitelia a členovia dobrovoľníckych hasičských zborov budú vyznamenaní za svoju nezíštnu a obetavú verejnú činnosť v požiarnictve.

Deň požiarnika je sviatkom

Z minuloročnej prehliadky požiarnych zborov v Krakove

ludí — iste aj mnohých spomedzi našich čitateľov — ktorí sa snažia predovšetkým zamedať požiarom a keď už k požiaru dojde, často s nasadením vlastného života, pomáhajú postihnutým zachrániť ich majetok.

Všetci by sme si mali uvedomiť, že výsledky práce hasičov nazávisia iba od nich. Abi tieto výsledky boli čo najlepšie je predovšetkým nevyhnutné, aby celá spoločnosť dodržiavala predpisy protipožiarnej ochrany. Má to mimoriadny význam v oblastiach mimoriadne ohrozených

požiarmi o... na vidieku s drevenou lahko horiacou zástavbou.

Zelajúc všetkým našim čitateľom — činiteľom a členom hasičských zborov dobré výsledky v ich obetavej práci, všeobecne pochopenie a zdarnú spoluprácu s prostredím, v ktorom pracujú — súčasne vyjadrujeme nádej, že nám budú písat o problémoch a úspechoch svojich zborov, o ľuďoch, ktorí v nich pracujú, skromných a obetavých, ktorí nikdy neváhajú, keď treba pomôcť.

S. L.

SETKÁNÍ NEJLEPŠÍCH ŽÁKŮ A UČNU

V závodní klubovně zelovských bavlnářských závodů bylo uspořádáno setkání nejlepších mladých studentů a učňů, spojené se soutěží Co víš o Sovětském svazu a Lodžském vojvodství? Celkem se soutěže zúčastnily čtyři skupiny Svazu socialistické mládeže, organizací: závodní organizace SSM Závodů bavlnářského průmyslu v Zelově, Základní textilní školy téhoto závodů, Základní školy mechanizace zemědělství a Všeobecně vzdělávacího lycea v Zelově. Každá skupina odpovídala na 12 otázek. Putovní pohár vybojova-

la skupina závodní organizace SSM, II. místo textiláci, III. místo mladí zemědělští mechanici a IV. studenti lycea.

Setkání zpestřil svým programem soubor kytaristů naší organizace — Ondřej Treda, Mečislav Niewulský, Mariusz Jakubek a sólistky souboru Jolanta Grajnerová, Aldona Faflaková, Kristýna Malačáková a malá Anička Smetanová. Náš soubor měl velký úspěch a byl odměněn bouřlivým potleskem, zvláště mladý Tranda, který také hezky zpívá.

V. LUŠTINSKÝ

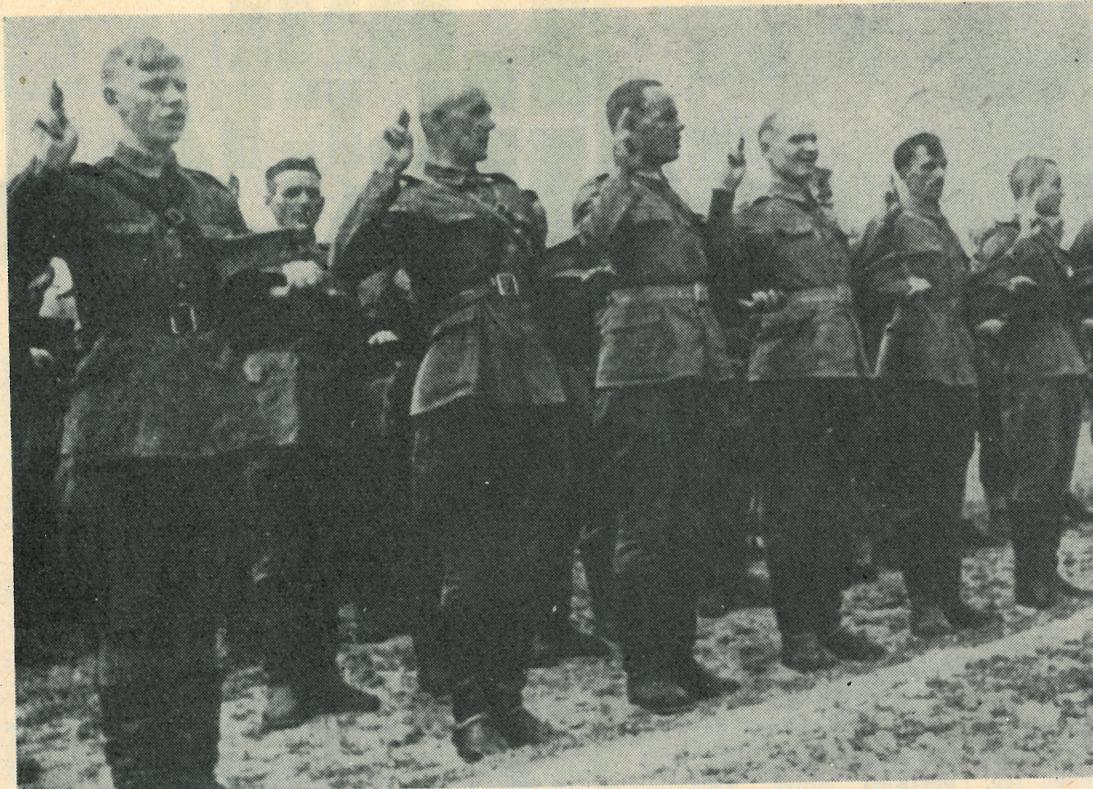

Na snímcích: nahoře — soutěžní porota, nahoře vpravo — poslanec Br. Cieniewski předává odměnu skupině záv. organizace SSM, dole vpravo — mládežnický soubor KSCaS ze Zelova

IDE ULÉTA UDÁLOSTI

KVĚTEN - MÁJ

- 1.V.1890 — PRVNÍ OSLAVY SVÁTKU PRÁCE V POLSKU A V CELEM SVĚTE.
1.V.1873 — první parní lokomotiva s vagóny na železnici trati Bratislava — Trnava.
2.V.1863 — narodil se Martin Braxatoris-Sládkovič, slovenský básnik a prekladatel (zem. 29.VIII. 1934).
2.V.1940 — první transport 1500 vězňů z varšavského Pawiaku do tábora v Sachsenhausen u Berlina.
2.V.1945 — Rudá armáda a Polské vojsko dobyly Berlin.
2.V.1953 — otevření Oravské přehradny.
3.V.1945 — I. armáda Polského vojska u Labe.
3.V.1791 — schváleny „Ustavy 3. května“.
3.V.1921 — vypuklo 3. Slezské povstání — bitva na Hoře sv. Anny.
3.V.1971 — I. tajemníkem ÚV SED byl zvolen Erick Honecker.
4.V.1763 — zem. Ján Blasius st., slovenský barokový básník (nar. 2.VI.1684).
4.V.1873 — zem. Samuel Godra, slovenský básnik a publicista (nar. 25.VIII.1807).
4.V.1938 — v koncentračním táboře Sachsenhausenu byl zavražděn Karel Ossietzky, německý protifašistický publicista, nositel Nobelovy mírové ceny (nar. 3.X.1889).
5.V.1818 — narodil se Karel Marx, zakladatel vědeckého socialismu, vůdce mezinárodního proletariátu a organizátor I. internacionály (zem. 14.III.1883).
5.V.1819 — narodil se Stanisław Moniuszko, tvůrce polské národní opery (zem. 4.VI.1872).
5.—9.V.1945 — Pražské povstání proti nacistickým okupantům.
6.V.1945 — I. armáda Polského vojska ukončila svou bitevní cestu.
7.V.1458 — Jiří z Poděbrad zvolen za českého krále.
7.V.1868 — narodil se Stanisław Przybyszewski, polský romanopisec a dramatik (zem. 23.XI.1927).
7.V.1868 — narodil se Stanisław Reymont, polský spisovatel odměněný Nobelovou cenou za literaturu (zem. 5.XII.1925).
7.V.1943 — sovětská vláda dala souhlas k organizování I. pěší divize T. Kościuszka na území SSSR.
8.V.1828 — narodil se Jean Henri Dunant, švýcarský veřejný pracovník, založitel Červeného kříže (zem. 30.X.1910).
8.V.1943 — v povstání ve varšavském ghettě padl Mordechaj Anielewicz, velitel Židovského bojového organizace (ZOB) s celým jejím stábem.
8.V.1945 — kapitulace hitlerovského Německa.
9.V.1945 — Den vítězství, osvobození Prahy, státní svátek ČSSR. II. armáda Polského vojska ukončila svou bitevní cestu.
9.V.1823 — narodil se Ján Serometta, slovenský spisovatel a národní buditel (zem. 20.V.1900).
9.V.1848 — Prusáci potlačili Velkopolské povstání.
10.V.1848 — v Liptovském Mikuláši byly proklamovány požadavky slovenského národa, který žádal politická, národní a sociální práva.
10.V.1868 — tábor českého lidu na Rípu, z něhož byl odvezен základní kámen ke stavbě Národního divadla v Praze (položen 16.V.1868).
10.V.1883 — zem. Samo Chalupka, slovenský štúrovský básník (nar. 27.II.1812).
12.V.1364 — byla založena Akademie krakovská (nyní Jagellonská universita).
12.V.1523 — narodil se Oldřich Prefát z Vlkanova, cestovatel, hvězdář a matematik (zem. 26.VII.1565).
12.V.1713 — narodil se Jozef Karol Hell, první slovenský strojní inženýr světového jména, průkopník mechanizace hornictví (zem. 11.III.1789).
12.V.1943 — byl začleněn IV. ilegální ÚV KSS.
13.V.1918 — byl založen Národní výbor československý v Praze.
14.V.1943 — v SSSR byla utvořena I. pěší divize Tadeusze Kościuszka.
14.V.1818 — otevření Varšavské univerzity.
14.V.1921 — v Praze byla založena KSC.
14.V.1933 — v Berissu v Argentině vznikl Slovenský kulturní spolek.
14.V.1944 — bitva polských a sovětských partyzánských oddílů s okupanty u Rěblowa.
15.V.1942 — první oddíl GL, jmenován velel Franciszek Zubrzycki, odeslán do boje.
15.V.1948 — 20.V.1949 — arabsko-izraelská válka, vyvolaná rozdělením Palestiny na arabskou a izraelskou část. Výsledkem bylo rozšíření izraelského státu.
16.V.1943 — likvidace povstání ve varšavském ghettě.
17.V.1873 — narodil se Henri Barbusse, revoluční francouzský spisovatel (zem. 30.VIII.1935).
17.V.1944 — polské oddíly dobyly Monte Cassino.
18.V.1943 — z 1. čs. samostatného polního praporu v SSSR se utvořila v Novopersku 1. čs. samostatná brigáda.
18.V.1943 — v SSSR byl utvořen čs. partyzánský oddíl kpt. Jána Nálepky-Repkina.
19.V.1958 — zemřela Marie Pušmanová, česká spisovatelka, národní umělkyně (nar. 8.VI.1893).
20.V.1883 — narodil se Otakar Fischer, český historik a div. kritik, překladatel, básník (zem. 12.II.1938).
21.V.1928 — zem. Martin Kukučín, vě. jm. Matej Benčur, slov. realistický spisovatel (nar. 17.V.1860).
23.V.1883 — zem. Cyprian Kami Norwid, polský básník, dramatik a prozaik, sochař, malíř a grafik (nar. 24.IX.1821).
24.V.1543 — ve Fromborku zemřel Mikuláš Koperník, velký polský astronom, tvůrce teorie pohybu Země kolem slunce a kolem vlastní osy (nar. 19.II.1473 v Toruni).
26.V. — Den matky
27.V.1703 — car Petr I. Velký založil Petrohrad — dnešní Leningrad.
28.V.1513 — ukazovala se první kniha v polském jazyku: kancionál „Raj duszy“ v překladě Biernata z Lublina.
28.V.1873 — narodila se Olga Dmitrijevna Foršová, ruskov. spisovatelka (zem. 17.VII.1961).
29.V.1918 — čs. vojáci v Rusku založili Československou komunistickou stranu.
29.V.1943 — hitlerovci zavraždili 600 vězňů Pawiaku, mj. Stanisława Skrypíje, velitele GL ve Varšavě.
30.V.1778 — zem. F. M. Arouet Voltaire, francouzský osvícenský filosof a spisovatel (nar. 21.XI.1694).
30.V.1833 — zem. Josef Slavík, český houslový virtuos a hudební skladatel (nar. 26.III.1806).
30.V.1918 — zem. Georgij V. Plechanov, ruský revolucionář, spolužákladatel II. internacionály (nar. 11.XII.1856).
30.V.1918 — podepsána Pittsburská dohoda o státoprávním uspořádání ČSR.
30.V.1923 — vznikla Burjatská ASSR, která se rozkládá na vých. a již od Bajkalského jezera. Hlavní město Ulan Ude.
30.V.1968 — americká kosmická loď Surveyor přistála na Měsíci.
31.V.1863 — byly schváleny stanovy Matice slovenské.
31.V.1863 — zem. František Sušil, český spisovatel a folkloristický sběratel (nar. 14.VI.1804).
31.V.1873 — narodil se Tadeusz Rittner, polský dramaturg a prozaik (zem. 19.VI.1921).

15. júla 1943, prisaha vojakov I. divízie Tadeusza Kościuszku v Sielcach nad Okou

V medzivojnovej období svet bol plný nepokoja. Neustále hrozili strediská agresie, vyvolané v Európe fašistickým Nemeckom a Talianskom a na Ďalekom východe Japonskom. Aby mali voľnú ruku v snahách o hegemoniu nad svetom tieto krajiny vystúpili z Ligy národov a uzavreli medzi sebou protikominternovský pakt namierný hlavne proti Sovietskemu zväzu. Politika Veľkej Británie, Francúzska a Spojených štátov, ktoré zaujímali zmierovacie stanovisko, bola priaznivá pre medzinárodný fašizmus a najmä hitlerovské Nemecko. Rýchle sa blížili tragicke dny vojny. Najprv bolo pripojenie Rakúska k Nemecku a potom mnichovský diktát, ktorý odtrhol od Československa najpriemyselnejšie oblasti, pretrhol jeho dôležité dopravné tepny, rozobil obranný systém a o pol roka neskôr zapričnil okupáciu Československa. Neskôr Nemci vynutili na Litovsku cesiu oblasti Klajpedy a ďalším cieľom sa stalo Poľsko. V priatok, 1. septembra 1939 o 4 hod. 45 min. výstrelly na Westerplatte začali nemeckú agresiu na Poľsko. Boli to prvé výstrelly v druhej svetovej vojne. Krajiny okupovanej Európy zaplavili fašistické hordy a tanky s čiernymi hákovými krížmi.

V okupovanom Poľsku sa národ nezmieril so septembrovou porážkou. Ihneď začal organizovať odbojové hnutie, ktoré sa rýchle vzráhalo, rozpálil plamene partizánskej vojny riadenej Poľskou robotníckou stranou. Dokázal svetu, že hoci Poľsko prehralo sep-

tembrovú bitku, predsa nekapitulovalo, a vojnu neprehralo. Poľsko bolo okupované asi 1950 dní a toľko dní trval boj s nepríateľom; hynuli vojaci Wehrmachtu a gestapáci, ktorí pacifikovali krajinu, do vzduchu leteli vlaky so zbraňami a strelivom. Celých 2 078 dní trvania druhej svetovej vojny poľskí vojaci bojovali významne prispievajúc ku konečnému víťazstvu nad fašizmom.

Hitlerizmus chcel dobyť svet, sníval o bleskovej vojne, ale zle vypočítal silu a hrdinstvo sovietskych vojakov a národov ZSSR keď v júni r. 1941 zaútočil na Sovietsky zväz, ktorému už skôr, v dňoch revolúcie veštili iba niekoľko mesiacov a potom iba niekoľko rokov existencie. Tam, vo Veľkej vlasteneckej vojne sa rozhodli osudy vojny.

Pri Moskve a Leningrade bol prelomený front hitlerovskej armády, Stalingrad jej zasadil najťažší úder a zároveň znamenal začiatok ofenzívy, ktorá priniesla oslobodenie Poľsku a iným krajinám. Po výše päť a pol ročnom období krvavých bojov na všetkých frontoch, na pevnine, mori a vo vzduchu hitlerovské Nemecko bolo vymazané z povrchu zeme. Nad ruínami dobytého hlavného mesta Tretej ríše, ktorá podľa uistení Hitlera a Goebelsa mala trvať 1000 rokov, zaviali víťazné sovietske zástavy a vedľa nich bieločervené vlažky Poľskej ľudovej armády, ktorá po boku sovietskych družíc v zbrani víťazne pochodovala od Lenina, cez rodinu zem až po Berlín a Labe.

Kráčajúc svojou bojovou cestou, bok po vietskou armádou nesúcou hlavnú ťahu vytvorenú z vôle národa a pod vedením ríši ľudová armáda niesla slobodu poľskej národa národu piastovskú otcovizeň. Jej základom priniesol úctu iných národov, do morálky význam poľskému príspevku k časti, ktorá sa zapísala do dejín našej Vlasti.

(Z uznesenia poľského národa v veci o ľudové armáde)

30 ROKOV POLSKÉJ ĽUDOVEJ ARMÁDY

OD SIELC PO BERLÍN

Máj 1945 — v dobytom Berlíne

Bard slovenského ľudu SAMO CHALUPKA

Samuel Chalupka alebo Samo, ako sám seba menoval, bol jedným z najvýznamnejších básnikov štúrovských časov. Napísal jedny z najkrajších slovenských vlastenecích básni a už za života bol uznaný za veľkosť v slovenskej poézii. Jeho spevy, balady, spievanku a iné básne, najmä nezabudnuteľné epické skladby s historickými námetmi a motívmi hrdinstva, lásky k otčine i ľudu, boja za slobodu a krvdu, sú hlboko pravdivé a pri tom jasné a každému blízke.

„Samo Chalupka — ten sa nemusí báť zabudnutia. Jeho zrnité, zvonivé básne so svojim plným, vždy zaujímavým obsahom, nesené smelým, hrdinským duchom a podané priesvitno, jasne, dostupné sú každému, prostému i vzdelenému, mlademu i starému a u každého zanechajú svoju stopu“ — napísala pri storočníci narodenia Sama Chalupku slovenská spisovateľka a priekopníčka slovenského ženského hnutia Elena Maróthy Šoltésová (1855—1939). Tieto slová platia stále.

Samo Chalupka sa narodil 27. februára 1812 v horehronskej dedine Horná Lehota; tu prežil väčšiu časť života a tu aj zomrel 19. mája 1883. Tu tiež jeho otec Adam, syn klobučníka, bol evanjelickým farárom a náboženským spisovateľom. Jeho matkou bola krémárová dcéra Anička Prúnička zo Slovenskej Lúpce. Jeho starší brat Ján, viedol faru v baníckom Brezne a kladol základy slovenskej dramaturgie. Jeho najvýznamnejším dramatickým dielom je veselohra Kocúrkovo, podnes hrávaná aj súborom našej Spoločnosti na Orave a Spiši, v ktorej je ostrá kritika feudalizmu, filisterského zápecničstva, malomestského ovzdušia a odnárodňovania. Manželku Eufrozínu Thuránsku si Samo Chalupka odviedol z Oravského Podzámku. Sobáš mal v Dolnom Kubíne a na svadbe mu veršom gratuloval Matej Hrebenda. V Hornej Lehote, ďaleko od ruchu vtedajšieho sveta, na fare, ktorú prevzal po otcovi prežil Chalupka so svojou Fruškou vyshe 40 rokov. Trápený od roku 1853 chorobou očí, poloslepý, písal svoje najkrajšie balady a piesne.

Významným rokom pre Sama Chalupku bol rok 1831. Vtedy ako devätnásťročný dobrovoľník zúčastnil sa v Poľsku novembrového povstania za národné oslobodenie a nezávislosť. V poslednom boji bol

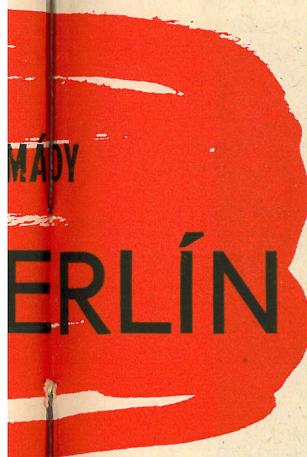
ranený do nohy a do konca života kríval. Z povstania v Poľsku si vyniesol vieri v zmysel boja za slobodu, nevyhnutnosť obetia presvedčenie, že boj proti útlaku a krvide sa nikdy nestratí z pamäti národa. Svoje vlastné zážitky z povstania i svoje sklamanie z boja dvoch slovenských národov vyjadril Chalupka v básni „Všeslav“ ale aj presvedčenie, že nadídú časy, keď sa svary skončia a „... udrie tá hodina svätá, keď slávna klatba bude z nás odkliať a ruku na večný mier brat bratovi podá...“

Chalupkova tvorba vyvrcholila v sdesiatych rokoch minulého stočia a jeho básne hlboko prenikli medzi ľud, skôr, ako ich mohli rozšíriť knihy a časopisy. Sírili sa v rejtajných deklamovaním a čítaním na schôdzkach a večierkoch, recitovali ich slovenskí študenti vo Viedni, Prahe a Bratislave. Ospevali v nich Chalupku svoju domovinu, opisovali vtedajšie politické a hospodárske pomery, ktoré poznačili samotnú existenciu slovenského národa, burcovali do boja za slobodu, národné a sociálne práva. Presne to vystihuje dvojverš na Chalupkovom náhrobnom pomníku prevzatý z jeho básne Branko, ktorý obsahuje básnikovo vyznanie: „Pravde žil som, krvdu bil som, verne národ svoj rúbil som!“

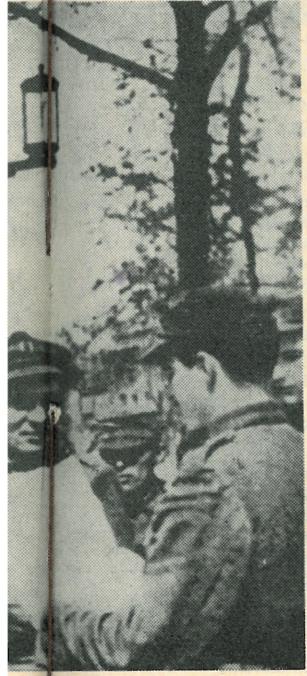
Chalupku inspirovali staré ľudové

po boku so So-
archu vojny —
strany Pol'ská
zemí, prinavra-
ozbrojený boj
mimoriadny
vítazstvu, natr-

enia sekretariátu ÚV PZRS
osláv 30. výročia vzniku
Poľskej ľudovej armády)

Snímky: CAF (archiv)

Bola to nová armáda, ina ako doposiaľ, vedomá si významu boja za národné a sociálne oslobodenie, za novú tvár Poľska oslobodeného od vykorisťovania a biedy, od útlaku a triednych rozdielov. Zrodila sa pred tridsiatimi rokmi v dňoch smrteľného ohrozenia krajiny, na sovietskej zemi, za súhlasu a za všeobecnej bratskej pomoci bojujúcich sovietskych národov. Základom bola 1. pešia divízia T. Kościuszku, ktorá vznikla v Sielcach nad Okou v Riazanskom rajóne z iniciatívy Zväzu poľských vlastencov a za súhlasu sovietskej vlády zo dňa 7. mája 1943. Sovietske komuniké uverejnené nasledujúceho dňa oznamovalo, že „Sovietska vláda sa rozhodla prihliadnúť k prosbe Zväzu poľských vlastencov v ZSSR vo veci utvorenia na území ZSSR poľskej divízie T. Kościuszku za účelom spoločného boja po boku Červenej armády proti nemeckým vatrecom. Formovanie poľskej divízie sa už začalo.“

Správa o tvoreni Poľskej ľudovej armády zmobilizovala všetkých Poliakov v ZSSR. Do sieleckého tábora so všetkých strán ZSSR tiahli dobrovoľníci. 15. júla 1943 r., na 533 výročie bitky pri Grunwalde divízia zložila príslušnú. Veliteľom divízie sa stal pluk. Zygmunt Berling, ktorý bol čoskoro povyšený na brigádneho generála. Do augusta 1943 divízia počíala už 16 000 poľských vojakov — rolníkov a robotníkov.

Krátko trvalo formovanie a školenie divízie, iba niekoľko mesiacov. 1. septembra 1943, vo štvrtom výročí hitlerovského vpádu do Poľska, poľskí vojaci odišli na front a v dňoch 12. a 13. októbra 1943 vybojovali svoju prvú významnú bitku pri Lenine v Bielorusku. Toto významno znamenalo začiatok hrdinského boja poľských vojakov na hlavnom fronte druhej svetovej vojny. Bola to najkratšia a jediná cesta k oslobodeniu krajiny, v ktorej zúril fašistický teror a násilie. V tejto bitke vojaci ľudovej armády úspešne prešli bojovou skúškou a dokázali, že pomoc a dôveru sovietskych národov plne zaslúžili. Spoločne preliata krv upevňovala poľsko-sovietske bratstvo.

Ďalšou etapou rozvoja poľskej armády v ZSSR bolo sformovanie 1. zboru počítajúceho viac ako 40 000 ľudí a neskôr 1. poľskej armády, ktorá počíala už okolo 130 000 vojakov.

Oslobodenie východných území Poľska v júli 1944 vytvorilo podmienky pre zvýšenie poľskej účasti v boji s Treťou ríšou. Spojením 1. armády v ZSSR a partizánskych jednotiek Armie ľudovej, ktoré bojovali doma, v bojoch vznietených Poľskou robotníckou stranou vzniklá jednotná Poľska ľudová armáda. Úlohy stojace pred ňou zahrnovali rozkaz hlavného velenia, ktoré menovala Krajinská národná rada. Tento rozkaz z 30. júla 1943 ukladal: „... vypnúť všetky sily do rozhodujúceho a konečného boja s nemeckým okupantom: povzbudzovať všetkých k účasti vo veľkom úsilí rozbitia hitlerovskej moci... a ovládnuť vojenské umenie tak, aby

bolo možné zmobilizovať miliónovú poľskú armádu... aby prinavratiť Matke vlasti staré Poľské Pomoransko a Opolské Slezsko, Východné Prusko a široký prístup k moru, do boja o hraničné stupy na Odre a Nise...“

Na jar r. 1945 poľské vojsko sa rozrástlo tvoriac dve armády počítajúce viac ako 400 000 vojakov. V záverečnom období druhej svetovej vojny zničené a vyše päť rokov okupované Poľsko malo na frontoch 14 divízií pechoty, jazdeckú brigádu, dvanásť delostreleckých brigád, samostatnú brigádu minometov, tri divízie protiletectkého delostrelectva, tankový zbor, dve samostatné tankové brigády, päť ženijných brigád a veľa iných menších jednotiek. Poľské letectvo malo štyri letecké divízie a niekoľko samostatných zvláštnych plukov. Týmto poľské ozbrojené sily sa našli na štvrtom mieste po ZSSR, USA a Veľkej Británii.

Na každom bojisku vojací Poľskej ľudovej armády podporením obrovským úsilím národa, k čomu mobilizovala Poľská robotnícka trieda, tvorili budúci tvár krajiny, s iným ako pred vojnou spoločensko-politickým zriadením a inými hranicami — Ľudové Poľsko. Po boku Červenej armády sa zúčastňovali bojov od Lenina po Berlin a Labe, oslobozvali poľské zeme a územie Československa. Sli cez Lublin, Dęblin, Magnuszew, Varšavu a Pomorský val. Zakopávali prvé hraničné stupne nad Odrou a keď oslobodili poľské územie pri mori vykonali zasnúhy s Baltom. Svoju námahu a krv nerozlučne

spojili s námahou a krvou sovietskych vojakov, upevňovali spojenectvo medzi národní Poľsko a Sovietskeho zväzu, ktorého správne politické zásady formulované v ideovej deklarácií PRS z novembra roku 1943 „Za čo bojujeme“, boli rozvinuté už v nových podmienkach Poľskou zjednotenou robotníckou stranou, zhromadene vo výsledku podpory poľskými ľudovými masami.

Na ruínach zborených miest a vypálených dedín, na vyplodených západných a severných územiaci, vyrástlo nové, socialistické Poľsko, ktoré sa rýchlo hospodársky, spoločensky a kultúrne rozvíja. Novú kapitolu v tomto rozvoji otvoril 6. zjazd PZRS. Nové Poľsko je silné vďaka spojenectvu so socialistickými susedmi, Varšavskej zmluve, ktoréj základnou silou je Sovietska armáda a v ktorej Poľská ľudová armáda, dnes neporovnatelné mohutnejšia a moderná je dôležitým článkom. Túto silu zodpovedajúcu súčasným podmienkam a rastúcim potrebám národa, buduje celá spoločnosť, uskutočňujúca program schválený na 6. zjazde PZRS — aby Poľsko silnelo.

30. výročie vzniku Poľskej ľudovej armády bude celá krajina oslavovať v októbri 1973 r., vo výročí historickej bitky vojakov 1. pešej divízie Tadeusza Kościuszka pri Lenine. V súhlase s uznesením sekretariátu ÚV PZRS tieto oslavu budú všeobecné a celonárodné; patronát nad nimi prevzal Celopoľský výbor Frontu národnéj jednoty.

Adam CHALUPEC

Pri Lenine sa začala vojenská cesta a frontové priateľstvo

piesne, ktoré prechádzali z generácie na generáciu, prostonárodné povesti zo života ľudu v jeho storočí. Opisoval vo svojich veršoch aj Prahu i Čechy, Rusov i slovanskú mládež, Kollára, Jiřího z Poděbrad, hrdinské činy Małachowského i revolučné poľske písne. Jeho básnickí hrdinovia stelesňujú postavy z ľudu a sú skutočne ľudoví. Bojujú za slobodu, za pravdu a proti svojej krivde. Tkyvajú v tom revolučný význam Chalupkovej poézie a poézie štúrovcov vôbec.

Taká je báseň Likavský väzeň s pôvodným názvom Jánosíkova náumka, z ktorej sa neskôr zrodila nie len tematicky príbuzná, známa Bottová báseň, ale i ďalšie Chalupkove junácke verše. Taký je Turčín Portičan, podľa ktorého básnik medzi vynoveného obdobia Ján Smrek napísal Libreto pre Cikkerovú operu Beg Bajazid, alebo brezničský šuhaj Bombura, ktorý zachránil svoje mesto pred nájazdom cudzích vojsk. Z lyrikých Chalupkových básiach k najskrajším patrí Sen.

V niektorých Chalupkowych básiach sú konkrétné postavy hrdinov, v iných zase, ako Junák, Králohoršská alebo Kozák, vystupujú bezmenní hrdinovia, napr. družina, ktorá hovorí jedným hlasom ako jeden muž. Taká je aj najslávnejšia Chalupkova báseň Mor ho! preniknutá duchom slovenskej romantiky, ktorá

rá bola uverejnená prvý raz v Sokoľe roku 1864. Básnik v nej vyslovil svoju vieri v hrdinstvo ľudových bojovníkov a ich odhodlanie brániť si slobodu: „... A ty, mor ho! — hoj, mor ho! detvo môjmu rodu, kto kradom rukou siahne na twoju slobodu, a čo i tam dušu dás v tom boji divokom, mor ty len, a voľ nebyť, ako byť otrokom.“

Tento hrdinský spev spolu s ostatnými Chalupkovými básniami povzbudzoval národné povedomie nie len v básnikovom storočí, ale aj neskôr v r. 1944 keď sa stal bojovým pozdavorom slovenského ľudu v postaleckom a partizánskom boji proti nacistickému nepriateľovi.

Chalupkove verše sú zrozumiteľné, presvedčivé a majú ideový zmysel, ľud ich dobre chápal a prevzal ich za svoje. Bol bardom, ktorý s vieriou v lepšiu a šťastnú budúcnosť, sa obrácal na minulosť. Aj keď jeho básnickí hrdinovia padajú, predsa ich príklad povzbudzoval a ukazoval, že slobodu nikdy sa nepodarí zlomiť, ako to spieva vo svojom posolstve: „A nás krajsa zas osvieži, a vykvitne kvetom novým: jasný Váh i Hron pobeží spevným polom Slovákovym.“ Svoju vieri odkázal ľudu: „... dozrú raz i twoje časy, pride výzaz, čo sa spasí!“ To to posolstvo slovenský ľud splnil vo svojej súčasnosti.

Zd. Halusková

FAKTA Z ČSSR

Zákonem o národním pojištení z roku 1948 prevzal stát na sebe starost o zabezpečenie občanov ve stári a nemoci. Současnou úrovni tohto zabezpečení zaujímá ČSSR predné místo ve světě. Od roku 1948 do roku 1971 vzrostly např. vyplacené dávky nemocenského pojištění zhruba na devítinásobek, dávky důchodového zabezpečení na sedminásobek a počet vyplacených důchodusů 2,6 krát. Českoslovenští občané jsou tedy zabezpečeni finančně jak v případě nemoci, tak když odcházejí do stárobbního důchodu (muži v 60 letech, ženy podle počtu dětí, ve věku 52 až 57 let). Do oblasti služeb sociálního zabezpečení patří dále úhrada za mateřskou dovolenou (26 týdnů), podpora při narození dítěte (2000, — Kčs), dětské přídatky, které se od roku 1948 do roku 1971 v úhrnu zdvojnásobily, atd.

Zdravotnická péče se svou úrovni i tím, že je poskytována bezplatně (včetně léků a pobytu v léčebných zařízeních) řadí na přední místo ve světě. Počet lékařů se proti roku 1948 ztrojnásobil a jeden lékař připadal v roce 1971 na 418 obyvatel (proti 1 158 obyvatel v roce 1948). Proti létům 1945 — 1951 se střední délka života prodloužila u mužů z 60,9 let na 65,8 v roce 1970 a u žen z 65,5 na 72,8 let.

Demokratizace školství po roce 1948 a jeho bezplatnost (i učebnic) umožnily přístup ke vzdělání všem členům společnosti. Rychlý rozvoj vzdělanosti dokumentují údaje o struktuře obyvatelstva staršího 14 let podle stupně dosaženého vzdělání. Zatímco v roce 1950 ze sta obyvatel mělo 78 pouze základní vzdělání, 20 středoškolské, nebo

bylo vyučeno a jen jeden obyvatel měl vysokou školu, po dvaceti letech se počet obyvatel s pouze základním vzděláním snížil na 56 ze sta, avšak počet středoškolských a vyučených vzdělání na 4 ze sta.

Ve stotisícových nákladech (na 14 miliónů lidí žijících v Československu) vyšlo nesčetné množství knih. Čtenářský zájem veřejnosti v ČSSR je velký. Jeho výrazem je i rozvoj masových čtenářských klubů, jichž bylo v roce 1965 v českých zemích dvanáct s 1,4 milionu členů a se 7 miliony rozeslaných svazků. Jeden Klub přátel poezie při nakladatelství Československý spisovatel sdružuje 40 000 čtenářů.

Pokud jde o gramofonové nahrávky, získal čs. Supraphon od roku 1954 jedenáctkrát pařížskou Velkou cenu, dvakrát cenu Zlatého Orfea, dvakrát cenu německé gramofonové kritiky, cenu prezidenta Francouzské republiky a cenu italské gramofonové kritiky.

NOVÁ BELA

Milá redakcia,
som stálym čitateľom Života a rozhodol som sa Vám napišť o veciach týkajúcich sa našej obce, t.z. o udržiavaní čistoty v obci.

Nariadenie predsedu Rady ministrov, aby Poľsko bolo čistou krajinou, sa týka aj nás, obyvateľov Novej Belej. V článku uverejnenom v č. 3 Života som čítať že už v minulosti obyvatelia Spiša a Oravy sa sami snažili udržovať čistotu a skrášlovať svoje obce. Čo sa týka našej obce, je to pravda, ale predsa nie je ešte všetko tak, ako by malo byť. Veru nemôžem povedať, že naša obec plne realizovala nariadenie predsedu Rady ministrov, ešte stále je u nás veľa práce. Sú ešte gazdovstvá — je ich málo, ale sú — kde po dvore tečie močovka a všade je špiná.

Dalším problémom, ktorý by mal čoskoro vyriešiť Obecný úrad v Lopušnej alebo PZDL v Novom Targu, je nedokončená cesta na konci dediny, na úseku asi 200 m. V čom je problém? PZDL vytýčil novú cestu cez role súkromne hospodáriacich rolníkov. Všetci, až na jedného, sa rozhodli predať tie kúsky pôdy. Zaplatil za to bývalý MNV v Novej Belej roku 1972. Keďže cesta z Novej Belej do Bialky Tatranskej je budovaná brigádnicky, teda nie je to investícia, preto podľa predpisov, pozemky na novú cestu musia byť predávané dobrovoľne. Je už načas, aby túto vec s konečnou platnosťou vyriešiť.

Naša dedinka má všetky predpoklady k tomu, aby bola čistá, krásna a upravená.

Ján FRANKOVIC

PRIVAROVKA

Chcem vám napišť, ako sme žili pred vojnou a ako žijeme dnes. Najmä preto, aby si to prečítali mladí ľudia a aby si uvedomili, že iba ľudový štát môže zaistiť všetkým obyvateľom pokojný a blahobytnej život, aký máme dnes.

Mám dnes 62 roky a svoju mladosť nespomínam najlepšie. Už ako 16-ročný chlapec musel som chodiť s otcom a starým otcom kosiť ovos. Ovos bol taký maličký, že sme traja za pol dňa nakosili sotva na jednu, aj to ešte neveľkú, fúru. Dnes na tom istom kúsku poľa nakosíme păškrát toľko. Podobne je to s lúkami, ktoré sme kedysi kosili iba raz do roka, a teraz dva, ba aj trikrát, čo v našich horských podmienkach je už veľa. Tie obrovské rozdiely vo výnosoch vďačíme umelým hnojivám, ktorých dnes máme dostatok, a na dôvažok lacných. Pred vojnou za metrák superfosfátu bolo treba platiť 10 až 11 zlých, pričom človek mohol denne zarobiť 80 grošov a najviac 1 zl. a aj to počas sezóny — čiže počas závety alebo v zime počas mlaťby. Musíme pritom poznamenať, že sa mlátilo cepami a každú lepšiu gázdu to trvalo celú zimu. Dnes tu istú prácu mlášťa urobí za päť hodín.

Niekto ľudia hovoria, že pred vojnou bolo dosť mäsa, slaniny a vôbec potravín. Je to pravda, lenže bolo tak druhe, že si chudobný človek nie vždy mohol dovoliť kúpiť a snada preto, že to nikto nekupoval bolo všetkého dosť.

Ján KUCEK

HARKABUZ

Obecný úrad v Rabe Wyžnej, ktorému teraz podlieham, plánuje na rok 1973 výbudovať na našej dedine obchodný stánok a odovzdať do prevádzky zdravotné stredisko. Po dokončení súčasne prebiehajúcej výstavby dvoch mostov, bude k nám otvorená autobusová linka. Je to pre nás neobvykle dôležité, lebo k autobusovej zástavke máme zatiaľ sedem kilometrov. Obyvatelia našej dediny s uspokojením prijali rozhodnutie Obecného úradu v Rabe Wyžnej a zaviazali sa odpracovať na výstavbe cesty Harkabuz — Bukowina Osiedle po 15 pracovných dní.

V klubovni miestnej skupiny KSČS v Harkabuze sa naposlasy veľa nerobí; mládež uteká do Podsrnia kde majú televízor a kde si môže pozrieť či už športový program alebo dobrý film. Máme preto prosbu, aby UV podľa možnosti čím skôr vyslovil našu klubovnu televízorom.

Srdcenné pozdravy pre redakčný kolektív

Citatelia z Harkabuza

So školskými otázkami sme sa obrátili na OVN v Novom Targu. Vrátime sa k nim po obdržaní odpovede. — Redakcia.

POLIACI V RUMUNSKU

Ako píše Piotr Wierzbicki v článku Sztuka i Falsz v 14/60 čísle týždeníka Literatura, v severnom Rumunsku, v horách, je niekoľko poľských dedín, ktorých obyvatelia tam žijú už niekoľko pokolení. Majú poľsku školu, hovoria po poľsky a po poľsky spievajú v kostole. Poľskí študenti, ktorí navštívili túto poľskú oázu v neslovenskej krajině, boli nesmierne prekvapení tým čo v týchto dedinkách uvideli, ale predovšetkým tým, čo počuli. Avšak najprekvapivejšie bolo to, že ľudové pesničky a cirkevné spevy Poliaci z malých dediniek v Rumunsku spievali tak, ako spieva zbor vo filharmónii. Medzi študentami z Varšavy boli aj hudobníci, ktorí si to nevedeli nijako vysvetliť. Ale záhadu sa vysvetnila. Pred rokmi v miestnom kostole sa pokazil organ, na nový neboli peniaze preto funkciu orgánu prevzali ľudské hlasy. Nedostatok sa prerobil v nadbytok.

KREMPACHY

Hasičský zbor v Krempachoch existuje už 77 rokov. Založil ho roku 1896 Martin Paluch, ktorý už šesť rokov predtým spolu s ríctárom kúpil striekačku. Ďalší členovia zboru ako Vojtech Surma, Ján Brižek významne prispeli k výbudovaniu hasičskej remízy.

Roku 1936 celá obec spoločne kúpila druhú ručnú striekačku. Roku 1937 veliteľom hasičov sa stal Jakub Paluch, ktorý túto funkciu zastáva podnes.

Pomocou štátnych fondov a samotných občanov roku 1948 hasiči vybudovali novú modernú remízu, v ktorej sú dnes hasičské stroje a miestnosť pre dychovku. Tento rok kúpili prvú motorovú striekačku.

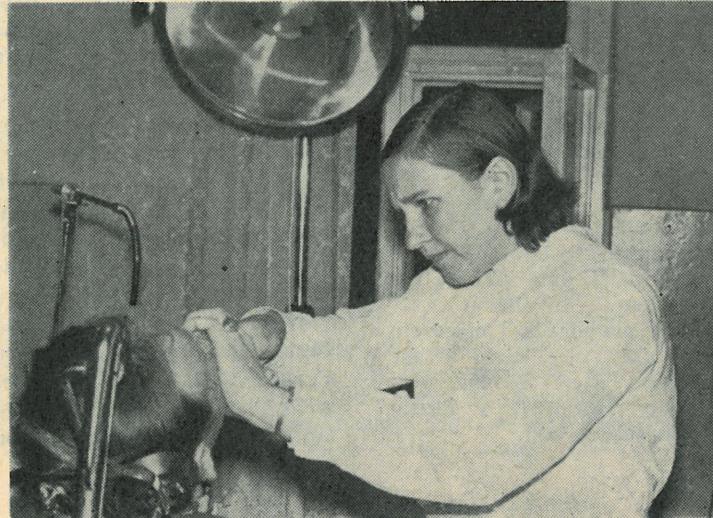
Dnes hasičský zbor počíta 22 členov a je dobre vybavený protipožiarom zariadením — má o.i. dve motorové striekačky a auto Žuk, ktoré zbor dostal roku 1969. Je to jednotka, ktorú počítajú medzi najlepšie v okrese. Na pretekoch v Krościenku hasiči z Krempach vybojovali III. miesto. Treba ešte poznamenať že od r. 1946 t.z. 27 rokov v Krempachoch neboli požiar. Zásluhu na tom majú nielen hasiči, ale aj všetci občania, ktorí prísne dodržujú všetky protipožiarne opatrenia. Za vynikajúce zásluhy a dobre umiestnenie v súťaži hasičov, krajský výbor OSP z Krakova pridelil v marci tr. hasičom z Krempach auto Star-25. Veliteľ kr. Jakub Paluch pri tejto príležitosti oznámil, že hasiči sa podujali výstavby kultúrneho domu a skladu pre olej a benzín.

Cenným záväzkom hasičov z Krempach je aj zorganizovanie mládežníckej hasičskej skupiny.

Pri príležitosti Estrádnej jari — 73, v Nowom Targu vystupovali umelci siedmich socialistických krajín. Samozrejme prišli aj hudobníci z Prahy a Bratislav. Orchestr Braňa Hronca z Bratislavu so sólistkou Evou Mázikovou, Karolom Duchoňom a Marcelou Lajferovou, ktorí predviedli veľa zaujímavých, populárnych piesní. Z Prahy pricestovala skupina Sedem Stryců so sólistkou Helenou Vondráčkovou. Javisko, na ktorom umelci vystupovali, bolo pekné vyzdobené a diváci boli nadšení výstupami. Páčil sa najprekvapivejšie bolo to, že ľudové pesničky a cirkevné spevy Poliaci z malých dediniek v Rumunsku spievali tak, ako spieva zbor vo filharmónii. Medzi študentami z Varšavy boli aj hudobníci, ktorí si to nevedeli nijako vysvetliť. Ale záhadu sa vysvetnila. Pred rokmi v miestnom kostole sa pokazil organ, na nový neboli peniaze preto funkciu orgánu prevzali ľudské hlasy. Nedostatok sa prerobil v nadbytok.

F. a J. PACIGA

Zubná lekárka Slimaková z Krempach pri práci
Snímka F. a J. Paciga

Na volebnej schôdzi v Jablonke

Snímky: M. Kaškiewicz

VE STARÉ ULIČI

Když jsme byli mladí, mivali jsme mnoho kamarád. Přátelství bylo zcela spontánním citem, nevypočítavé. Když jsme byli mladí, byli jsme plni života, radosti, jasu, důvěřivosti; všechno bylo prosté a krásné. Později jsme mnohdy za tu mladistvou důvěřivost museli platit. Ale tenkrát? Naše pozdější přátelství nebyla již tak zcela nezkalená, ba, mnohdy byla naplněna hořkostí. Snad je to tím, že s léty přibývá starostí, musíme trochu kalkulovat. Lehkomyslnost mladí je to tam. Přátelství vyzrálého věku je podrobeno zcela novým zkouškám. A velmi často v nich neobstoji. Nejmilejší jsou vzpomínky na mladí a největší radost míváme, potkáme-li neočekávaně přítele z dávných let. V tu chvíli jsme sentimentalní, zapomínáme, že to je s námi vlastně z kopce. Jsme opět mladí. Stejný pocit se nás zmocňuje, jde-me-li například starou známou ulici. Většinou bývá dnes čistější a úhlednější. Chtěli bychom potkat kamaráda, s nímž jsme rozbili okno támhle ve druhém poschodi. Jdete tedy ulici a usmíváte se a vzpomínáte... Vaše přání se splní a potkáte svého přítele, posledního mohyla. Máte větší radost, než kdybyste dostali neočekávaně tisícovku. Ulice začne žít...

Támhle utíká Adaš Bernolákových, blíží se darebové z Kaliny a sejí postrach. „Pamatuješ, jak jsme chodili na pivo do hospody „Pod černým medvědem?“ Vzpomínáme na feterovské černé plné s huňatou bílou čepicí, na kolínka se slizkými kůžičkami, na slaněčky vytahované ze sudu za pět, šest nebo sedm grošů. Už nikdy později nic nemělo tak jedinečnou chuť a vůni. Panek, tenkrát, to byli slaněci — matjesy, uliky královské, zavináče; kdopak, téměř se dnes nevyrovná ani ten nejluxusnější islandský sled!

Ani neviete, jak se to sedí naproti sobě v hlubočkých, pohodlných křeslech. Vzpomínání není konce. Co děláš? Pamatuješ, jak tenkrát...?

Můj přítel dnes opravuje deštníky. Červené, černé, barevné, dámské, pánské, skládané, automatické, vkusné, nevkusné, všelijaké. Duhová paraplatka, períčka, vějíře, mýdlové bubliny, které jsme spolu pouštěli, a kolotoč! Pamatuješ? Má svou dílnu v domě s úhledným dvorečkem. Kromě všelijakých paraplat a jejich smutných páterí jsou zde také panenky, poloslepé a polámané. Jejich ručičky se valí po koutech. Jejich růžová tilka bez šatiček svítí v pološeru dilny. Můj přítel je trpělivě slepuje, vkládá jim nová mrkací očka, upevňuje ručičky a nožičky. Některé se nedají opravit. Škoda... jsou také kouskem našeho dětíství.

Přišly dvě zákaznice. Přítel prohlédl deštníky a flegmaticky prohlásil: Za tenhle to bude třicet zlatých — zaplatíte hned, a za tenhle také třicet, můžete zaplatit až potom. Ustrnul jsem. Přítel však ze široka zapisuje na lístech příjem a od jedné ze zákaznic, té vyšší černovlásky, nestyděl přijímá peníze a schovává je do kapsy. Druhá dáma, menší baculatá blonďánská, se trochu sebevědomě usmívá a potom se smějí obě. Černovlasé dámě to však přece nedá, zajiskří očima a práskne dveřmi. Ta, která bude platit až zítra, klidně odchází. Můj přítel říká: To je tak pokaždé. Ženské lámu deštníky moc často, jsou ve všem netrpělivé, otvírají je nervózně a neopatrně. Ale řekni mi, proč jedna musela zaplatit ihned a druhá může až později? táží se. Přítel se na mne podíval zamyšleně, potom jsem zahľédl v jeho zraku jakousi útrpnost. Díval se na mne, jako se díváme na malé nerozumné dítě. Ty jsi naivní, Vladimíre. To jedno paraple stojí za ... to druhé by se dalo za těch třicet zlatých prodat, kdyby si pro krasotinky nepřišla.

Vracím se domů. Ulici šustí auta s lesklými blatníky ... ale ne, to jsou přece koñíci zapražení do drožek! Na dvírkách jsou zlaté měsíčky a stříbrné korunky; v průjezdech domů stojí domovníci s matějkami na hlavách a s číslily a magistrálními kozítky vyleštěnými sidlem.

Vladimir HESS

ZIVOT OČAMI ČITATEĽA

Patrám do veľkej rodiny čitateľov a prispievateľov Života. Už dlhšiu dobu som ho nemal v rukách. Na požiadanie obdržal som druhé číslo. Je veľmi zaujímavé a zaslúži si uznanie tak po obsahovej, ako aj grafickej stránke. Cenove 1 zlotý časopis je dostupný čo najširším kruhom čitateľov. V Živote sa odzrkadluje skutočný život našich bratských krajín. Musí to byť veľmi namáhavá práca, pretože človek sa v Živote stretne so slovenčinou, poľštinou a češtinou. Obzvlášť zaujímavý bol v Živote materiál o M. Koperníkovi, veľkom synovi poľského národa, ktorý zasvätil svoj život astronómii. A také materiály ako Náhradná trasa Louvre, z kroniky poľského kontrarozviedčika, sa čítajú jedným dúškom. Veľmi si cením v Živote to, že úzko spolupracuje s dopisovateľským aktívom, čoho odzrkadleniem je zaujímavá a veľmi potrebná rubrika Redakcia-Citatelia. Táto rubrika s príspevkami čitateľov a dopisovateľov odraža skutočný život jednotlivých obcí, miest a pracovisk. Treba len všetky tie premeny na dedine zachytiať aj na fotografiách. František Bednáčik veľmi pekne opisuje okolnosti, za akých zahynul slovenský partizán Eduárd Toth; cez našu slovenskú tlač sa pokusím hľadať miesto odkiaľ pochádzal.

V Živote si každý pride na svoje. Je tu dosť materiálu aj pre tých najmladších. Prídu vhod aj rady poradňa. Veľmi mobilizačný a účinný je obsiahly materiál z pera šéfredaktora, ktorý píše o úlohach roku 1973 v článku V dynamických úlohach 1973 najdôležitejší postoj každého z nás. Skutočne na každom z nás záleží, ako rýchlo pôjde domopred. Čo ešte dodat. Chcem sa pričíniť i ja svojimi príspevkami zo Slovenska a najmä materiálmi zo Spiša.

František SOSKA

FR. KURNÁT ČITATEĽOM ŽIVOTA

Novozvolený predseda Obvodného výboru KSČaS na Spiši hovorí o budúcej práci OV:

Predovšetkým prostredníctvom Života by som chcel podakovať všetkým členom a delegátom našej Spoločnosti za dôveru, ktorú mi preukázali. Zároveň by som chcel podakovať ustúpujúcemu výboru za doterajšie výsledky a obetavú prácu. Podobne, ako v uplynulom volebnom období, cielom pôsobnosti Obvodného výboru, bude práca v prospech našich krajanov. Budeme sa snažiť vyriešiť problémy, ktoré doteraz z rôznych príčin sa vyriešiť nepodarilo. Budú to predovšetkým otázky školstva a kultúrneho života. Očakávame, že všetci členovia KSČaS nám budú aktívne pomáhať v práci. Na stránkach Života sa budeme snažiť zoznamovať členov Spoločnosti so všetkými problémami a ich riešením.

Pri príležitosti osláv 15. výročia vychádzania našho krajanského časopisu Život so srdcami celému redakčnému kolektívu mnoho ďalších úspechov v práci.

Zaznamenali:

F. a J. PACIGA

ZELOV

V klubovnej KSČaS se konalo setkání členov Oblastného družstva „Zelovianka“ s po-

slancem Sejmu PLR Bronisławem Cieniewským.

Poslanec Br. Cieniewski hovoril o celostátnich otázkach a o Zelově, jeho výstavbe a zlepšování životných podmínek jeho obyvateľ. V roku 1974 bude zahájena stavba jesli a materské školky v ulici Žeromského a v tomtéž roce moderný předajny pro zelovské Závody bavlnářského průmyslu. V roku 1973 v ulici Piotrkowské bude postaven nový obchodní pavilón. Letos se také začne stavět nová silnice do rekreačního střediska na Patyckach. Zde bude šestihektarová vodní nádrž. V ulici Warynského bude postaven obchodní dům.

Všechny otázky jsou řešeny kolektivně MV Fronty národní jednoty, MNV a MV PSDS. Poslanec B. Cieniewski odpověděl na všechny otázky položené v diskusi velmi podrobne a výstižně.

Na MNV se konala schůze členů Polského výboru sociální pomoci, na níž byl zvolen nový výbor, skládající se z 21 osob. Předsednictví výboru je pětičlenné a bylo do něho zvoleno také tajemník KSČaS v Zelově Václav Luštinský.

V místnosti zelovské textilky zasedalo plenum MV Fronty národní jednoty, které jednalo o stavu hygieny v městě. Zasedání se zúčastnil zástupce Demokratické strany, člen Vojvodského národního výboru v Lodži mgr. Górká. Zprávu o situaci v městě předložil předseda MNV Marek Skalecki. V diskusi se hovořilo o čistotě v městě a o bezpečnosti. Diskusi souhrnně zhodnotil předseda MV Fronty národní jednoty v Zelově poslanec B. Cieniewski.

Václav LUŠTINSKÝ

SPOMIENKY NA MINULOSŤ

V dávnejších časoch si starší ľudia rozprávali rôzne príhody zo života, niekedy veselé, inokedy dosť trpké. Jednu z nich som aj ja počul:

Ondrej Plavčo bol chudobný chlapec a ktorom ešte si rota — nemal rodičov ani súrodencov. Celým jeho majetkom bolo murárske kladivo. Ale čože zarobi murár na vidieku? V lete to ešte nejak ide, ale v zime? Ondrej počul, že vo veľkých mestách je viac pracovných priležitostí, preto predal svoj skromný majetok, a išiel hľadať šťastie do sveta.

Ondrej sa potkal svetom, prácu však nemohol nikde dostať. Chodil od dediny k dedine, od mestečka k mestečku a živil sa tým, čo mu dobrí ľudia dávali. V noci spával niekde v stodole alebo na sene. Keď noc bola teplá, hral si na pána a šiel spať do hostince U zlatého mesiaca, kde mal postlané na materinej duške alebo na dáteline. Niekoľko chodil k Zelenému stromu a oddychoval si na mäkkom machovom koberci, počúval koncert svetoznámeho majstra Slávika až pokym ho jeho spev neuspal.

Tak došiel do Viedne, o ktorej už od malička počúval, že je to veľké a krásne mesto. Kde sa len pozrel všetko bolo krásne, domy ako paláce, paničky v dlhých hodvábných šatách, páni elegantní, kočiar za kočiarom, obchodov veľa, až sa mu z toho hlava krútila. Skoro na každej ulici hrala hudba.

Ondrej nevedel kam sa má pobrať, bol ako opity. Prišiel k veľkému mostu na Dunaji

VÍTANÁ NÁVŠTĚVA

V klubovně OV KSČaS v Zelově (zleva): předseda OV Jan Novák, první tajemník velvyslanectví ČSSR ve Varšavě Vladimír Václavík, zástupce administračního oddělení ÚV PSDS Władysław Skrzypczak a krajanka Lydie Smetanová

21. března t.r. navštívili klubovnu OV KSČaS vážení a milí hosté: zástupce ÚV PSDS Władysław Skrzypczak, zástupce velvyslanectví ČSSR ve Varšavě Vladimír Václavík a Adam Chalupec, šéfredaktor časopisu Život, kteří předali obvodnímu výboru dary Československého ústavu zahraničního v Praze — televizor, promítací aparáty, tři poháry, gramofonové desky, knihy a kalendáře. Výbor OV KSČaS v Zelově jménem svým a všech krajjanů touto cestou srdečně děkuje Československému ústavu zahraničnímu v Praze za tak štědré dary. Děkuje rovněž všem těm, kteří se zúčastnili předání darů, jichž si váží a které nám všem způsobily velkou radost.

Krajané Václav Luštinský a Mečislav Kimer si se zájmem prohlížejí dary ČUZ

a sadol si na kameň, aby si trošku oddychol. Hľadel na Dunaj; naraz vidí, že niečo obrovské pláva po vode. Bol to párník; plával rýchle a z komína sa dymilo. Párník přistál a začalo z neho vystupovať množstvo ľudí. Ondrej pozeral na lod' a uvažoval: aká je len tá lod' veľká, zmešti sa na ňu toľko ľudí, ako je v našej dedine, to musí byť niekto bohatý, keď vlastní takúto lod'. Jeden z cestujúcich prechádzal práve okolo Ondreja, preto zdvihol čiapku a nesmelo sa opýtal:

— Prosím vás, nevedeli by ste mi povedať, komu patrí táto lod'?

Cestujúci sa pozrel na Ondreja a keďže nerozumel po slovensky odpovedal:

— Weis nicht! (Neviem).

— Ďakujem pekne — úctivo podčkal Ondrej. Teda Veisnit sa menuje. Bude to asi bohatý človek.

Vstal a šiel ďalej do mesta. Obzeral sa, každú chvíľu niekto do neho drhol, raz ho skoro voz prešiel. Ej, ved sa tu bolo na čo dívat. Sama nádhera. Keď videl nejaký dom, mysel si: tento dom je najkrajší, ale sotva urobil niekoľko krokov, musel si povedať, tento je ešte krajší. Konečne prišiel na jedno námestie a tam uvidel dom, že sa mu až dych od údivu zastavil. Dom bol šesťposchodový, mal veľké obloky a na streche biele sochy; i brána bola nádherná. V bráne stal nejaký fúzatý pán. Ondrej sa mu pozdravil, pán sa však len usmial, ani len nezadakoval. Ondrej však chcel vedieť, komu patrí tento dom, spýtal sa teda nejakého učňa, ktorý skackal vedľa neho:

— Prosím fa, chlapček, či je tento dom? — Chlapec sa zasmial a povedal:

— Weis nicht! — a skackal ďalej.

Veisnit, Veisnit, — opakoval si Ondrej, nuž ale tento človek má veľa, to by predsa nemalo tak byť, že jeden má toľko a druhý nič.

Čím viac nádhery videl v meste, tým fažie pocíľoval

svoju chudobu a zdalo sa mu, že je to predsa len nespravidlivé.

Okolo Ondreja prešiel nádherný koč ťahaný štyrmi koňmi. V koči si sedela paní, kone poháňal pán v pekných šatách. Ej, boli to len kone! Poprosil istú ženu, ktorá stála vedľa neho, aby mu povedala, komu patrí tento kočiar. Žena sa na neho udivene pozrela a odpovedala:

— Weis nicht!

Veisnit, Veisnit — hovoril si Ondrej, ten Veisnit má naozaj veľa, také krásne kone a mne od únavy nohy klejsajú.

Takto rozmýšľajúc šiel ďalej mestom až počul hudbu. Blížil sa k nemu pohrebňý sprievod. Vpredu šlo 40 húdobníkov v rovnošatách a z nimi štyri vrane kone tahali skvostný voz s kovovou rukou. Ondrej sa zastavil. Keď sprievod prešiel, spýtal sa vedľa neho stojacej babky:

— Tetka, prosím vás, koho to vezú? — a babka odpovedala:

— Weis nicht!

Veisnit, Veisnit — zarazil sa Ondrej, ten bohatý Veisnit mal toľko a teraz nemá nič.

Obrátil sa a išiel ďalej mestom.

František BEDNARČIK

TATRANSKÝ FESTIVAL

Náš spolupracovník František Soska píše:

Prebiehajú prípravy na jedno z veľmi významných politicko - kultúrno - spoločenských podujatí na Spiši — Filmový festival pracujúcich (FFP) 1973, ktorý sa bude konať v dňoch od 15. do 24. júna. Bude to už XX. jubilejný ročník FFP, ktorý zapadá do rámcu osláv 25. výročia Februára. Okrem tohto vzácného výročia oslávi aj čs. kinematografia 75. výročie vzniku a 25. výročie prvého FFP v Gottwaldove.

Filmový program letnej časti FFP vo Vysokých Tatrách, v Starom Smokovci počítá s výberu najlepších filmov produkcie socialistických kinematografií a s časťou aj kinematografií kapitalistických štátov. Snahou organizátorov je pripraviť tento rok čo najhodnotnejšiu a najprestrejšiu program. Do festivalového mesta zavítajú filmové delegácie z bratských socialistických krajín.

Dôležitú úlohu pri celej organizácii FFP 1973 zohrájú patronátne závody, ktoré každý rok pomáhajú organizátorom zabezpečiť dôstojný priebeh tejto filmovej slávnosti. Ústredný štáb FFP pri tejto príležitosti vypisuje súťaž medzi festivalovými mestami, ktorú po skončení FFP vyhodnotí. Na toto významné podujatie už dnes sa teší celý Spiš.

V aprílovom čísle Života na 11. str. došlo k omylu. V zoznamoch členov novozvolených výborov miestnych skupín KSČaS na Spiši na prvom mieste prvého stĺpca má byť „Výbor MS KSČaS v Kacvine“ a nie ako sme mylne vytlačili „Výbor MS KSČaS vo Fridmane“. Členom výboru MS KSČaS v Kacvine a čitateľom sa omlúvame.

REDAKCIA

Z úsporných dôvodov už pred 15 rokmi obmedzili používanie dreva vo vidieckom stavebnictve. Bolo to správne, keďže v povojskom období stav lesov v niektorých oblastiach krajiny nebol uspokojivý. Za prvé, fašistickí okupanti v mnohých našich lesoch narobili veľké škody a za druhé, v období rekonštrukcie krajiny v povojských rokoch boli sme nútene siahnúť po materiálové rezervy v lesoch. Výroba iných stavebných materiálov bola v povojskom období ešte nedostatočná a požiadavky bytového stavebnictva veľmi vysoké.

Treba bolo dlhé roky čakať na to, aby sa zlepšilo lesné hospodárstvo. Je pravdou, že stále pocitujeme nedostatok gulatiny, ale máme stále viac mladiny, ktorá sa hodí na drevné krovne a na iné účely, samozrejme po patričnom spracovaní tzv. lepením za studena atď.

Ako sme už o tom písali, jedným zo základných činiteľov, ktoré obmedzujú urýchlenie rozvoja chovu je na mnohých gazdovstvách nedostatok miesta v maštaliach.

Aktuálna situácia v oblasti stavebných materiálov v Poľsku je dosť napäť a možnosť zvýšenia dodávok ta-

DREVO VO VIDIECKOM STAVEBNÍCTVE

kých základných stavebných materiálov ako cement, ocel a krytina pre potreby vidiecka sú obmedzené.

V tejto situácii vyšlo rozhodnutie týkajúce sa zvýšenia už tento rok dodávok ihličnatého reziva pre vidiecky trh, ako aj zvýšenia dodávok stavebných stolárskej výrobkov. V porovnaní s rokom 1972 bude na vidieckom trhu skoro o 30% viac typických okenných rámov a dverí. Je to potenciálny fakt najmä pre tých, ktorí začali budovať tento rok a malí ťažkosti s nakupovaním v Obecnom družstve hotových výrobkov tohto druhu.

Boli podniknuté aj opatrenia pre rozvoj hotových, typizovaných väzieb krovu, ktoré budú vyrábať pily a dodávať družstvam GS Rožňica svojpomoc.

Projekčné kancelárie vidieckeho stavebnictva vypracovali rad technických dokumentácií budov, pri stavbe ktorých sa predpokladá drevo. Kvôli informácii uvádzame, že doteraz vypracovali

17 projektov maštalí, v ktorých sa plánuje drevné väzby krovu. Hotová a k dostaniu u obecného inštruktora vidieckeho stavebnictva je technická dokumentácia maštaľ pre 100 oviec, samozrejme s možnosťou zvýšenia tohto počtu dokonca na 200 kusov, ktorú možno v celku vybudovať z dreva. Vypracovaný je aj technický návrh výkrmne pre 100 kusov ošípaných ročne.

Už na jeseň minulého roku boli hotové návrhy maštaľ pre 40 alebo 25 kusov dojnic, v ktorých stropy a väzia krovu sú drevene. Sú to maštaľe pre väčšie súkromné gazdovstvá, ktoré sa špecializujú na určitý smer chovu.

Všetky tieto kroky majú prispieť k rozšíreniu programu stavebnictva inventárskych budov na súkromných gazdovstvách. Bude to mať iste vplyv na intenzifikáciu chovu dobytka a vytvoriť lepšie podmienky pre racionálne

používanie dreva vo vidieckom stavebnictve.

Treba však zdôrazniť, že nadalej ide o racionálne používanie dreva, lebo množstvo lesov nadalej nepatrime medzi potentátov. Dobre pritom vieme akú úlohu odohrávajú lesy pri regulácii podnebia. Ale vieme aj to, že na mnohých gazdovstvách často doteraz skladovali drevo pod strechou a nie vždy mohlo byť použité na stavbu, lebo stavebné orgány s tým nesúhlasili.

Práve preto ministerstvo poľnohospodárstva vydalo patričné nariadenie národným výborom, v ktorom sa poukazuje, že drevo treba súršie zavádzané do stavebnictva. Miestne administratívne orgány sú splnomocnené, aby v rámci vlastných možností o tom rozhodovali.

Informácie o týchto otázkach poskytujú inštruktori vidieckeho stavebnictva na obecných úradoch.

(pd)

O KOOPERACI A SPECIALIZACI ZEMĚDĚLCŮ

Začnu příklady ze života, protože faktky jsou fakty. Několik rolníků z goleniowského okresu dalo dobrý příklad konkrétní specializace. Bylo jich šest. Dohodli se, že společně zůrodní kus luk. Během dvou let zůrodnili přes 250 hektarů luk, z kterých dříve nebylo nikdy více sena než 35 q z hektaru. V roce 1972 již sklizely z hektaru 57 q sena. Samozřejmě, obdrželi úvěr a louky dobře pohnjili. Potom tito podnikaví mladí rolníci postavili společný kravín. Dnes mají 65 dojnic a průměrná dojistov se pohybuje kolem 4500 litrů mléka. Je to dobrý výsledek ve srovnání s celostátním průměrem, který nepřesahuje 3000 litrů.

Tříčlenná skupina rolníků v Kobylníkách Malých v Poznańském vojvodství, která měla dohromady 54 hektarů půdy, si přibrala 50 hektarů ze státního půdního fondu. Postavili společnou výkrmnou prasat a kravín a v roce 1972 prodali výkupnímu středisku 500 krmíků a 200 býčků najednou. Kalučace je jednoduchá. Stát získal přes 1700 kg živé váhy masa z hektaru orné půdy a kolik vydělali rolníci, ať si každý sám spočítá.

Ve vesnici Stubienko na Przemyślsku pět mladých rolníků se zabralo do pěstování cibule. Založili hektarovou plantáž. Pěstování cibule je dosť ná-

ročné, ale oni to zvládli. Nejen že dobré vydělali, ale přesvědčili se, že společně lze mnohem více a lépe vykonat. Sklizeň byla úspěšná a kapsa plná.

Dnes existuje v Polsku již přes 350 skupin rolníků, specializujících se v rostlinné a hlavně v živočišné výrobě. Samozřejmě začátky byly těžké, zvláště s pěstováním dobytka. Chyběly plány ke stavbě kravín a výkrmen pro několik desítek kusů dobytka; byly také určité potíže se sestavováním harmonogramu prací. Každý začátek je těžký — prohlásil na celostátním sjezdu Svazu vesnické mládeže (ZMW) mladý rolník Bogdanowicz ze Stubienka. Ale dnes, kromě pěstování cibule, společně vykrmují 200 kusů vepřového dobytka.

Co lze říci o skupinách rolníků dnes, po seznámení se s jejich pracovními výsledky? Pro všechny platí:

- zájem rolníků stále vzrůstá, současně se zájemem o obecní polnohospodářské služby;
- nové skupiny tvoří dobrí rolníci, kteří v jejich zakládání vidí možnost dalšího zvyšování rostlinné i živočišné výroby;
- společné hospodaření umožňuje plnější využití pomoci poskytované státem a lepší exploataci půdy;

— skupiny umožňují obdělávání půdy těch majitelů, kteří již jsou příliš staří a nemají nástupce (např. děti ve městě);

— rolníci ve skupinách mohou specializovat výrobu — mají více půdy a také finančně je to mnohem méně náročné. Je rozdíl, staví-li moderní kravín jednotlivce nebo skupina.

A co stát? Jak pomáhá skupinám, jejichž zakládání podporuje? Za účelem usměrnění činnosti skupin rolníků byly vypracovány následující směrnice pro pomoc udílenou státem:

Skupiny, které společně staví hospodářské budovy (kraviny, výkrmny atď.) obdrží bankovní úvěry s možností umorení úvěru do výše 40% stavebních nákladů. Také skupiny, specializující se v jiných odvětvích zemědělské výroby, obdrží výhodné úvěry.

Ty skupiny, které pronajímají půdu ze státního půdního fondu, platí pouze 50% nájemného a v některých případech neplatí nic (ve srovnání se sazbanami pro soukromé hospodařící zemědělce).

Skupiny specializující se v chovu dobytka platí slevněné paušální poplatky za pravidelnou zvěrolékařskou péčí.

Členové skupiny platí pozemkovou daň slevněnou o 30% (z půdy společně obdělávané). Kromě toho mají nárok na třicetiprocentní investiční slevu.

Obecní polnohospodářské služby musí poskytovat skupinám rolníků odborné porady a agronomové, kteří se zasloužili o vznik skupiny a její úspěšnou práci, jsou odměnováni. Totéž platí i pro odborníky na pěstování chmele, cukrovky, tabáku atď.

Přibývá rolníků, kteří si uvědomují všechny výhody plynoucí z kolektivního podnikání. Chápou význam specializace a kooperace. V našem konkrétním případě kooperace neznamená nic jiného, než společnou práci. Rolník Zieliński z Ryjewa prohlásil na poradě obecních stranických a hospodářských funkcionářů: Například já budu pěstovat selata, můj soused krmíky a sestra kachny a s ničím jiným se nemusíme zlobit! Takové bude zemědělství v budoucnosti a moudří rolníci si to uvědomují.

Škoda, že nemohu uvést podobné příklady z okresu Nowy Targ. Snad i zde o tom přemýšleji. Myslím, že podmínky existují i v Chyžném na Oravě a dalších vesnicích Spiše i Oravy. Na piše, že jste nezůstali pozadu!

P. M.

Z KALENDÁRA NA - JÚN - ČERVEN

Na zemiakových poliach vytrhávame burinu a oborávame zemiaky; pretrhávame cukrovú repu. Klíčiacu kukuricu chránime pred vtákmi. Koncom mesiaca začína zber repice. Kosiť začíname vtedy, keď lodyhy dostávajú žltú farbu a semená v strúčkoch začínajú hnedenúť, majú hnedené škvarky. V júni môžeme ešte pripraviť kompost. Je to tiež najlepšie obdoba pre budovanie sil. V ovocných záhradach naďalej postrekujeme stromy a uskutočňujeme minerálne hnojenie. Podobne ako cez celé leto, hubíme muchy v dome a vo dvore chemickými prostriedkami a predovšetkým udržiavaním hygienu a poriadku. V júni začíname prípravy na žatvu. Ide o. o upratanie a zabezpečenie skladov pred škodcami.

Viac miesta chceme venovať zásadam správneho hospodárenia na lúkach a pastvinách. Skoro každá lúka a každá pastviná môže poskytnúť vysokú úrodu. Prvou podmienkou je patričná vlhkosť pôdy. Úroveň spodnej vody by mala byť udržiavaná v hĺbke 50—70 cm. Zaisťuje to meliorácia, pričom vodnomelioračné zariadenia musia byť stále udržiavané v poriadku. Priekopy treba systematicky čistiť, trávu okolo nich kosiť a odstraňovať na nich všetky vzniklé trhliny.

O úrodnosti lúky alebo pastviny, ktoré majú regulovanie vodné pomery, rozhoduje hlavné hnojenie. Dnes keď máme hojnosc minerálnych hnojív zlepšenie efektivity lúk a pasienkov leží v rukách rolníkov, závisí od ich hospodárenstva.

Na lúkach treba teda používať minimum (v čísle zložení na 1 ha ročne): na minerálnych pôdach — 80 kg draslika, 60 kg fosforu a 60 kg dusíka; na organických pôdach — 100 kg draslika, 60 kg fosforu a 40 kg dusíka.

Draselné hnojivá vysievame dvakrát — polovicu

na jar, ostatok — po prvom kosení. Fosfor vysievame vcelku na jeseň alebo na jar. Prvú dávkou dusíkatých hnojív vysievame na jar, keď začína vegetácia, dve ostatné dávky — po prvom a druhom kosení. Veľmi žiaduce je organické hnojenie maštaľným hnojom, kompostom, močovou atď.

Maštaľný hnoj používame každé roky v dávkach 150 — 200 q/ha. Kompost dávame každé tri roky v dávkach do 300 q/ha. Maštaľný hnoj a kompost na nezaplavovaných lúkach a pasienkoch používame na jeseň alebo v zime. Močovku vylievame v množstve 15 — 20 tis. l. na ha od skorej jesene do neskorej jari.

Dávky fosforových a draselných hnojív na pastvinách môžu byť o 20% nižšie, dusík môžeme dať o 50% viac. Dusíkaté hnojivá používame v niekoľkých dávkach; začíname hnojenie na jar a potom postupne po každom vypásení posledného. Draselné hnojivá vysievame na jar v dvoch dávkach a fosforové — vtedy ako na lúkach.

Nevyhnutné základom je odstraňovanie všetkých kričkov, ako aj vyrównávanie povrchu čiže rozhadzovanie krtovisk, mrvavení atď. Na pastvinách dodatočne treba odstrániť výkaly, ako aj skoře trávu, ktorú zvieratá zanechali.

Lúky nachádzajúce sa na organické pôde treba vŕcať, čo spreváduje celistvost ich povrchu narušeného v dôsledku zamízania a rozmízania.

Na racionálne hnojenej a pestovanej lúke nie je v zásade burina. Keď sa vyskytuje v malom množstve, účinné je časte kosenie, vďaka čomu zamedzíme dozrievanie semien. Zničenie buriny na pastvine umožňuje aj jej striedavé užívanie ako lúky a ako pasienka (v máji a júni pasienky môžeme kosiť).

Neobvykle dôležitou vecou je skory zber sena. Oneskorené kosenie — čo je veľmi častou chybou — spôsobuje kôrnatenie trávy a značne zhoršuje výživnú hodnotu sena. Tráva skosená neskoro dáva tvrdé nechutné krmivo, ktoré dobytok nemá rád, a ktorého výživná hodnota nie je oveľa vyššia ako slamy.

Najvhodnejším termínom zberu je obdobie keď rastliny začínajú kvitnúť. Skoré kosenie trávy je príznivé pre ničenie buriny. Intenzívne hnojenie lúky (najmä tie, na ktorých je veľa vysokej trávy) treba kosiť aspoň trikrát do roka. Sušenie sena uľahčuje používanie rôznych lešení. Samozrejme najlepším spôsobom sušenia trávy je používanie ventilátora. Trávu po druhom alebo tretom kosení je ľahšie vysušiť. Práve preto by sme ju mali silážovať, pričom pridávame k nej mlieko bez tuku, srdovku, melasu alebo chemický preparát „konpas“.

Nemôže byť ani reči o dobrom hospodárení na pastvinách bez systému postupného vypásania. Celá pastviná by mala byť rozdelená ohradami na 12 až 14 plôch. Na jednu kravu počítame zhruba 0,3 ha pastviny. Do jednotlivých ohrád mal by sa dobytok vracať každé 4 týždne. Je to obdobie potrebné na vyrastnutie novej trávy, ktorá by za ten čas mala dosiahnuť výšku 15 až 20 cm. Zvieratá vypúšťame po prvýkrát na pastviny na jar, keď tráva narastie do výšky 10 až 15 cm.

Na gazdovstvách, ktoré majú malo dobytka možno past kravu uviazané na kolíkoch. Dojnice, ktorá nedostáva dodatočné krmivo, zožerie za deň trávu z plochy okolo 70 až 100 m².

Dobytku na pastvinách treba zaistif dostatok vody.

S. D.

LEHKÉ ŠATY

Z dost chaotických módních návrhů jsme si v posledních letech jen stěží mohly vybrat hezké šaty, které by byly praktické, vhodné pro moderní ženu, většinou zaměstnanou a společensky angažovanou. Letos konečně vidíme módní novinky nejenom hezké, ale i praktické, zajímavé a co je nejdůležitější, vhodné pro všechny ženy, tedy i starší, které nemají již takovou postavu jako modelka.

V minulých sezónách kalhoty vytlačily šaty z našich šatníků a to nejenom všední, ale i společenské a velké večerní toalety. Dnes jsou šaty v módních kolekcích opět na prvním místě. Jejich délka se ustálila kolem kolen. Nejnovější modely šatů jsou hezké i praktické. Umožňují mnohem všeestrannější uplatnění vlastního vkusu než kalhoty a také vhod-

Praktické a pekné šaty pre každú príležitosť môžu byť také ako na modeli modro pásikované alebo z inej látky. Vpredu hladké, mierne nabierané pri opasku, s krátkymi rukávmi. Veľký golier doplnený farebnou šatkou a opasok farebne zladený so šatkou a kabelkou.

TĽAČ

Pozornosť si zaslúží aj tlač, veľmi nápadná, mnohofarebná, s veľkými dezénmi, ktoré niekedy pripomínajú dekoratívne látky. Tlač je predovšetkým na šatách a to na všetky príležitosti. Od malých denných až po večerné šaty. Majú dlhé alebo krátke rukávy a strihovo sú celkom jednoduché. Aj na blúzky sa využívajú tlačené látky veľmi úspešne. Kombinácie farieb mladé dievčence využívajú odvážnejšie.

PERY

Ovisnuté kútky a unavené perky vás robia staršou. Môžete im však predísť. Ako? Každodennou gymnastikou úst.

1. Pohyb úst je vlastné ich gymnastickým cvičením. Pre-

to si každý deň povedzte 2-3 razy nahlas obecedu. Vyslovujte správne. Cvik zakončite úsmievom so zatvorenými ústami.

2. Viete, že pískanie vzpružuje svaly okolo úst. Predpokladáme preto, že v záujme ich krásy nebude pre vás problémom zapískať si denne jednu alebo dve obľúbené piesne. Ak nemáte príležitosť, alebo nechcete vyzerať smiešne, skúste sfúknúť denne dvadsať svičok. Pravdaže, iba v predstave. Ide predsa o cvičenie úst.

3. Zavrite ústa a cvičte pochybovaním kútkov sprava doľava a naopak. Opakujte denne päť-sesť ráz. Výsledkom vám istotne budú pekné pružné ústa.

DOBRY NÁPAD

V sňatkové sínii v Rostovе na Donu zavedli novinku. Čeľý průběh sňatkové ceremonie

všech miestach stejně široký. To je jediný správny způsob zkracování horní časti rukávů.

Citateľka zo Spiša: Som už dvadsaťročná a ešte stále mám nečistú plet. Vraj dobré výsledky dáva používanie drožďovej masky. Ako často môžem tento „liek“ používať? Ako si mám pripraviť tatúto masku?

Drožďovú masku vám skutočne môžeme odporúčať, je pre vás veľmi vhodná. Môžete si ju pripraviť z 2 dkg droždia rozpusteného na polomerne hustú kašičku s malým množstvom vody alebo mlieka. Používajte ju raz do týždňa, vždy na dôkladne umytú tvár. Cez deň odporúčame, aby ste si tvár umývali uhorkovou vodou.

nější výber oblečení pro různé příležitosti. Všechny šaty roku 1973 — vzorkované nebo hladké — mají dvě společné vlastnosti: jsou lehoučké a zdůrazňují přirozenou linii postavy. Příjemně se nosí, mají jednoduchý střih, diskrétní ozdoby a vyžadují pečlivě volené doplňky.

Z jarních a letních návrhů jsme pro vás vybrali šaty barevné, půvabné a slušivé — prostě ideální. Nejhodnéjší z nejhodnějších, vhodné pro každou ženu, jsou stříhově jednoduché šaty v různých obměnách: s límcem košilovým nebo velkým na ramena; s rukávy dlouhými košilovými do manžety nebo bohatě nabíranými, dlouhými, polodlouhými nebo k lokti (na halenu s dlouhým rukávem); se sukněmi hladkými, nabíranými, skládanými; s páskem nebo bez pásku; s horním dílem nabíraným v pase nebo přilehavým; se zapínáním po celé délce nebo hladké. Prostě různé, podle vašeho vkusu a postavy.

Pre naše mamičky

Pekné a praktické šaty pre naše mamičky. Jedny s kabátikom z ľahkej vlny, elany alebo saténu tmavomodrej, hnedej, čiernej farby, aj inej, kockovanej, pásikovanej alebo vzorkovanej. Môžu byť aj úplne hladké. Druhé: z ľahkej látky napr. belasej farby bielo bodkovanej. Môžu byť doplnené kabátikom.

NÁŠ SEN SVEDČÍ O NÁS

takej mienky je profesor Jouvet z Lyonu, ktorý po dlhorocných výskumoch určil úzku súvislosť medzi organickou potrebou spánku ľloveka a jeho charakterovými vlastnosťami. Zistil totiž, že každý ľudský organizmus pocuje inú potrebu spánku a že priemerná dĺžka nočného odpočinku ľloveka svedčí o jeho charaktere. Avšak najoriginaльнajším objavom profesora je možnosť zmeny charakteru pomocou zmeny spánkových zvykov. Okrem toho profesor rozdelil ľudu na tri „snové“ typy:

★ typ s krátkym spánkom, ktorým stačí od 5 do 7 hodín

Tieto košeľové šaty možno úspešne nosiť do práce, ako aj do spoločnosti. Môžu byť syto modrej farby alebo ako na modeli hnedej. Celok zdobia korále a šatka pod krkem farebne zladené so šatami. Vpravo: pekné a veľmi moderné hodvábne šaty.

Kým mlád'a dospeje...

Kedieľa začínajú rasť prvé zúbky dávame mu chlebovú kôrku na žuvanie a hryzanie, ako aj veľmi rozdrobené jedlá. Skoré zvykanie dieťaťa na prácu čelustí a zubov má vplyv na ich pravidelný rozvoj a okrem toho pripravuje ho k samostatnému jeniu. Kedieľa už dieťa má viac zúbkov podávame mu jedlá posekané, pretreté a nadrobno pokrájané.

* * *

Dieťa by si malo vypracovať schopnosť koncentrácie. Môžeme mu v tom pomôcť keď mu zorganizujeme miesto na prácu alebo zábavu, ktoré umožní dieťaťu zabudnúť počas zábavy na svet dospeľých. Stala účasť dieťaťa na živote dospeľých nedovoluje mu sústrediť pozornosť na vlastnej práci a rozvíjať vlastné záujmy.

ODPOVÍDÁME

Zdeně z Lodži:
Šijí si halenky s dlouhými rukávy a manžetami. Rukávy jsem sešila a všíla do manžety, ktorou jsem dvakrát ozdobně prostepovala a také jsem už vyšila knoflikovou dírkou. Když jsem rukávy nastehovala do průramků a halenku změřila, ukázalo se, že jsou příliš dlouhé. Jak je mám zkrátit, abych nemusela párat pracně všitou manžetu? Mohu z horní časti odstrihnout všude stejný kousek?

Ne! Nejdříve musíte vyprádat kousek bočního švu (asi 15 cm), potom složíte rukávy horní části na sebe (líc na líc) a přiložíte střih v takové vzdálenosti od nejvyššího bodu na kouli, o kolik chcete zkrátit rukáv. Střih obkreslite křídou, přidáte centimetr na šev a zbytek odstríhněte. Přesvědčíte se, že odstrížený proužek z rukávu nebude ve

NÁŠ ZVLÁŠTNY VYSLANÝ REDAKTOR HLÁSI Z KONŠTELÁCIE ŠTVRTEHO ROZMERU:

UŽ VIDÍM... UŽ ZANEDLHO... UŽ O MESIAC — 15. VÝROČIE VÝCHÁDZANIA ČASOPISU ŽIVOT, V TOM AJ NAŠEJ STRÁNKY PRE MLÁDEŽ, PRE MLADÝCH, MLADŠÍCH A NAJMLADŠÍCH.

Hned' ako sme dostali túto správu rozhodli sme sa vypísať bleskovú súťaž pri príležitosti 15. výročia pre mladých, mladších a najmladších.

I. ODMENA — SKLADACÍ BICYKEL
II. ODMENA — NÁRAMKOVÉ HODINKY
III. AŽ X. ODMENA — ZAUJÍMAVÉ KNIHY.

A tu sú podmienky súťaže. Každý kto nám napíše správnu odpoveď na týchto päť otázok sa zúčastní losovania odmen. OTÁZKY

1. Keby si bol redaktorom stránky pre mládež v Živote, čo by si na nej zmenil (uveď príklady).

2. Čo, okrem stránky pre mládež čítas v našom časopise? Uved' články, ktoré sa ti na posledny najviac páčili.

3. Keď nové číslo Života pride k vám do domu, kto ho číta ako prvý? Spýtaj sa rodičov a napiš, čo sa im najviac páči v časopise?

4. Učíš sa v škole slovenčinu a keď áno, pomáha ti Život v učení? Využíva učiteľ texty zo Života v škole?

5. Už zanedlho sú tu prázdniny. Keby si mal pas, peniaze a všetko čo je potrebné, kde by si chcel stráviť tie dva mesiace a akým spôsobom?

Priispívá ŽIVOT k zdokonalovaniu tvé čeština?

TERMÍN POSIELANIA ODPOVEDÍ IBA DO 20. JÚNA 1973, JE TO PODMIENKA ÚČASTI V SÚŤAŽI.

PRVÝ Máj

NECH JE VŠADE RAJ

Už vonia vzduch orgovánom,
rozkvitajú stromy,
všetko žiari novým ránom,
vlajky krášlia domy.
Slnko lúčmi pozlátilo

sviatok — Prvý máj.

Mier národom všetkých krajín!
Nech je všade raj!

Eva Fedorová

MAMIČKE

NAKRESLIL SOM SRDIEČKO
A VLOŽIL DOŇ SLOVÁ:
MAMKA MOJA, RÁD TA MÁM,
VŽDY A ZAS A ZNOVÁ.

Eva STANOVA

● KYTICA kvetov patrí k najkrajším prejavom úcty, vďaka a lásky. Keď budete svojej mame blahoželať (26.V.), nemali by vo vašich rukách chýbať kvetky, čo len kyticu snežienok;

● NAJVÄČŠIU radosť bude mať mama z darčeka, ktorý jej vlastnoručne zhotovíte.

● TO, čo neviete vyslovíť ináč, lebo sa vám v hrdielku zadŕhajú slová, vyslovíte v básni.

● ÚCTU, lásku a vďaku máte prejavovať mamičke každý deň. Ako? Tým, že ju budete pomáhať, poslúhať ju, dobre sa učiť, príkladne sa správať. Doma, v škole, na ulici, v spoločnosti, slovom všade. Viete, že to nie je ani také ľažké?

TAJOMNÉ CESTY VEDY

A ZEM SA KRÚTI

Už učenec Nicolas Cusanus v pätnástom storočí hovoril o tom, že naša zem sa krúti okolo slnka. Považovali ho však za blázna. A ani veda sa vtedy ešte vobec nezaujímalala o jeho poznatky. Neeskôr obchod a vojny na moriach si však vyžiadali výpočty, ako presne určiť polohu lodí. Poliak Mikuláš Koperník chcel plavcom na moriach pomôcť. No poľskému fyzikovi cirkev sťažovala prácu. Ale i tak si Koperník zariadił hvezdáreň a výsledky svojich pozorovaní zhrnul do diela „O obežných dráhach nebeských telies“, kde s matematickou presnosťou

dokázal, že stred zeme nie je stredom sveta a že naša zem sa pohybuje. Cirkev poverila učenca Galileiho posúdiť Koperníkovo dielo. V tom čase v Holandsku vynášli zväčšovacie sklo. Galilei si zhotobil z drevenej rúry ďalekohľad a presvedčil sa tak o správnosti Koperníkovej predstavy o svete. Iba pražský astronóm Ján Kepler privítal Galileiho tvrdenia. Galileiho dielo bolo však presvedčivé. Napriek tomu pápež jeho knihu najprv zakázal o potom vydať učenca súdu. Sedemdesiatročného Galileiho podrobili prísnemu vypočúvaniu a tak

svoje učenie čiastočne odvolal. No to nastačilo. A tak musel vypočuť rozsudok: „Vy, Galileo Galilei, ste podezrievá z kacírstiev lebo hlásate, že slnko je stredom sveta a že zem sa krúti.“ Odсудili ho na doživotné domáce väzenie. Zomiera slepý. Cirkev nedovolila splniť ani jeho posledné želanie. Až o sto rokov neskôr previezli Galileiho pozostatky do rodinej hrobky v Santa Croce. No vtedy sa už vedelo, že Koperníkova sústava a Galileiho dôkazy o tom, že planéty sa pohybujú okolo slnka, boli správne.

Piše S. ČERVENKA

MIKULÁŠ KOPERNÍK

GALILEO GALILEI

HÓKEJ

VIETE, ŽE...

... BRANKÁRSKY výstroj — s výnimkou korčuli a hokejky — musí byť upravený tak, aby slúžil výhradne na ochranu hlavy a tela? Nesmie obsahovať žiadne oblečenie alebo iné prostriedky, ktoré by brankárovi poskytovali nedovolenú pomoc pri ochrane bránky. Chráničie nôh brankára po pripomiení na nohy nesmú byť širšie ako 25 cm (každý).

... VŠETKY ochranné časti výstroja okrem rukavíc, chrániča hlavy a chráničov nôh brankára sa musia nosiť pod oblečením? Brankár musí na stretnutie nastúpiť buď s maskou alebo aj bez nej, ale v tom prípade musí mať na hľave ochrannú prilbu. Bez prilby a súčasne aj bez masky nesmie rozhodca priplatiť brankára ku hre.

... PO vystrelení puku pri trestrom strieľaní sa akcia končí? Gól sa nemôže dosiahnuť novou streľou po odrazení od brankára, bránkových ždrok alebo od zadného mantinelu.

Oceľový veľký vták
letí vysäce ako mrak.
Vozí ludí šírym svetom,
miňa diaľky voľným letom.

Kam sa mu chce, letí,
poznať ho, deti?

(OLDATEIL)

Karol pride v pondelok ráno do školy a o chvíli sa už vypýtuje svojho spolužiaka:

— Ty, Ferko, koľko je hodin?

— O päť minút štvrt na deväť.

— A Karol si vzdychne:

— Ej, ale ten týždeň pomaly letí!

* * *

— Povedz mi, Paľko, príklad na podstatné meno neživotné!

— Ryba!

— Chyba, Paľko! Ryba je predsa živá, nie?

— Ale ja som mal na ume rybu mrazenú, prosím!

CHICHICHI

CHACHACHA

rady · poradňa · rady · poradňa · rady

P
rawnuk

ODPOWIEDZIALNOŚĆ SPRZEDAWCY ZA WADY GŁÓWNE SPRZEDANYCH ZWIERZĄT

Obywatel Z. K. pisze do nas: „Kupilem 6 owiec w sąsiedniej wiosce w celach hodowlanych. Po 10 dniach okazało się, że kupione owce są chore na świerzb. Sprzedawca nie chce zwrocić zapłaconych pieniędzy i przyjąć spowrotem owiecy. Co mam robić?”

Sprawę poruszoną w liście Czytelnika regulują przepisy art. 570 – 572 Kodeksu Cywilnego oraz wydane na ich podstawie rozporządzenie Ministra Rolnictwa z dnia 7 paź-

dziernika 1966 r. w sprawie odpowiedzialności sprzedawców za wady główne niektórych gatunków zwierząt (Dz.U. nr 43, poz. 257).

W myśl powyższych przepisów sprzedawca odpowiada wobec nabywcy za następujące wady główne sprzedanych zwierząt:

- 1) u koni — lykawość, dychawica swiszczać, wartoglowienie (przewlekle schorzenie mózgowia lub opon mózgowych z obniżeniem świadomości zwierzęcia) i przewlekle schorzenie wewnętrznych części oka powstały na tle nieurazowym u koni oraz przy gruźlicy u norek.
- 2) u owiec — świerzby,
- 3) u norek — gruźlica.

Sprzedawca za te wady odpowiada, gdy wyjdą one na jaw przed upływem:

- 1) 15 dni od dnia wydania zwierzęcia — przy lykawości, dychawicy

swiszczacej i wartoglowieniu u koni i przy świerzbie u owiec,

- 2) 30 dni od dnia wydania zwierzęcia — przy przewleklem schorzeniu wewnętrznych części oka powstały na tle nieurazowym u koni oraz przy gruźlicy u norek.

Nabywca zachowuje prawa z tytułu rękojmi tylko wówczas gdy najpóźniej w ciągu dalszych 7 dni od daty kiedy odpowiedzialność sprzedawcy za wady zwierzęcia wygasła — zawiadomi go o wykrytej wadzie głównej zwierzęcia. Nadtó kupujący traci prawo z tytułu rękojmi z wyjątkiem lykawości u koni, jeżeli w jej terminie nie zgłosi chorego zwierzęcia do zbadania przez państwowego zakład leczniczy dla zwierząt lub klinikę wydziału weterynaryjnego wyższej szkoły rolniczej. Uprawnienia z tytułu rękojmi za wady główne u

owiec wygasają także, jeżeli kupujący nie zawiadomi organu państwowego właściwego do przyjmowania zgłoszeń chorób zaraźliwych zwierząt o wystąpieniu świerzbu owiec. Zawiadomienie takie powinno być dokonane w ciągu 24 godzin od chwili ujawnienia się wady.

Za inne wady sprzedawanych zwierząt sprzedawca ponosi odpowiedzialność tylko wtedy, gdy to było w umowie zastrzezone.

Jeżeli więc w konkretnej sprawie sprzedawca został zawiadomiony o chorobie owiec we właściwym terminie, a nabywca również dokonał właściwych zgłoszeń o jej wystąpieniu zgodnie z wyżej podanymi przepisami — może wystąpić on do Sądu przeciwko sprzedawcy o zwrot zapłacone ceny owiec.

W. FERFET

V
eterynarz

BRODAWCZAKI STRZYKÓW

Czasem na skórze strzyków pojawiają się twory różnej wielkości i kształtu, które utrudniają dojenie. Są to brodawczaki, które albo sterczą na powierzchni skóry lub też zwisały. Niekiedy zlewają się one razem tworząc małe kolonie. Trwają one zazwyczaj bardzo długo, czasem latami, z czasem giną zupełnie bez żadnego leczenia. Z doświadczenia wiadomo, że przenoszą się one z krowy na krowę.

najprawdopodobniej za pomocą rąk dojącego. Często ze skrzyków wędrują one wyżej na wymię i wewnętrzna stronę nóg. Brodawczaki nie dają jakichś poważniejszych następstw, poza tym, że mogą przesunąć się na inne sztuki. Sztuki dotknięte tą chorobą należy doić po wydaleniu sztuk zdrowych. Podobnie i osoby dojące a mające na rękach brodawki powinny wyciąć się z dojenia. Niekiedy od powyższego po każdrozowym dojeniu krów dotkniętych brodawczycą należy dokładnie umyć i odkroić ręce.

Jeżeli chodzi o leczenie, to brodawki zwisające najlepiej ukręcić lub wyrwać, a ubytki skóry powstające przy tym zabiegu, które trochę krwawią, należy la-

pisować. W wypadku, gdy wszystkie strzyki są zaatakowane, operację taką należy podzielić na kilka razy. Niekiedy po usunięciu kilku brodawek, reszta sama ginie. Brodawki płaskie, mocno przylegające do skóry najlepiej leczyć zachowawczo, pędzując je co pewien czas dymiącym kwasem azotowym. Dbać przy tym należy aby nie pędzlało skóry, ale tylko same brodawki. Podwiązanie jest kłopotliwe, lecz czasem podobnie jak ukreccanie może zapoczątkować samo znikanie reszty. Brodawki umiejscowione w pobliżu ujścia kanalu strzykowego należy usuwać szczególnie ostrożnie, gdyż w tym miejscu pędzlowanie lub usuwanie brodawki może doprowadzić do zwężenia kanalu strzyko-

wego, albo całkowity jego zarost. Wszystkie te zabiegi najlepiej wykonywać gdy krowę się zapuszczają, gdyż wtedy można uniknąć szeregu powikłań. Zazwyczaj takie ranki goją się bardzo szybko. Niestety bywa i tak, że po przeprowadzonym zabiegu obojętnie jakim sposobem nie prowadzi w ogóle do celu i brodawki usunięte odrastają lub pojawiają się w innych miejscach. Dlatego też oprócz leczenia miejscowości stosuje się leczenie ogólne. Środkiem takim jest LIGUOR FOWLEN albo inne preparaty arszenikowe, taki sam skutek ma ewrem własna wrew krowy dotkniętej brodawczycę wstrzyknięta pod skórę.

H. MĄCZKA

ZEMIAKOVÉ REZANCE S MAKOM

Rozpočet: 600 g zemiakov, 200 g krupicovej mýky, 1 vajce, soľ, 80 g masti, 80 g maku, 80 g práškového cukru.

Uvarené očistené zemiaky pretlačíme cez sito, pridáme krupicovú mýku, soľ, vajce a vypracujeme cestu. Rozdelíme ho na bochníky, ktoré vyvalkáme asi na hrubú stebľu a pokrájame na 4 cm široké pásky, z ktorých krájame rezance. Pokrájané rezance vysývame vo vriacej osolenej vode. Ocedené preplákneme vodou, poslime a posypeme makom rozmiešaný s práškovým cukrom.

REZANCE S KRUPICOU

Rozpočet: 400 g krupicovej mýky, 600 g masti, 60 g krupice alebo strúhanky, 1 vajce, voda, soľ.

Do preosiatej mýky pridáme vajce, soľ, vodu a vypracujeme tuhšie cesto, ktoré na pomúčenej doske vyvalkáme na hrubú stebľu, pokrájame na rezance a uvaríme. Krupicu

opräžíme na masti do ružova, posolíme, zalejeme 1 dl vriacej vody z rezancov a podusíme. Uvarené rezance vyberieme a premiešame s udusenou krupicou.

Krupicové rezance môžeme podávať aj s cukrom alebo s rozprázenou slaninou. Strúhanku pridávame opráženú na masti, a to posolenú alebo s cukrom.

Podávame so šalátom alebo kompotom.

KAKAOVÉ REZY USPORNÉ

Rozpočet: 3 vajcia, 90 g masla, 250 g práškového cukru, 280 g krupicovej mýky, 1/2 balíčka prášku do pečiva, 2 dl mlieka, 100 g orechov, 20 g kakaa, 150 g lekváru, práškový cukor na posypanie.

Zmäknuté maslo vymiešame s cukrom, postupne pridáme žltky, mlieko a z bielkov ušľahaný tuhý sneh. Zláhka premiešame zomleté orechy, preosiate kakao a mýku s práškom do pečiva. Cesto rozotrieme na vymostený a mýku vysypaný plech. Pečieme v stredne teplej rúre.

Čokoládova poleva: 2 vajcia, 100 g práškového cukru, 2 kávové lyžičky kakaa, 100 g margarinu.

Vajcia, cukor, kakao šľaháme nad parou až do zhustnutia. Potom zmes odložíme a do horúcej zamiešame margarín a polijeme mýčnik.

ZEMIAKOVÉ REZNE PLNENÉ KELOM

Rozpočet: 600 g zemiakov, 150 g krupicovej mýky, 1/2 vajcia, soľ, 100 g oleja.

Plnka: 600 g kelu, 200 g hrívov, 80 g cibule, 20 g masti, 1 1/2 vajcia, čierne koreniny, rasca, soľ, voda.

Umyté zemiaky uvaríme, olupíme, pretlačíme, pridáme mýku, soľ, pol vajcia a spracujeme na cesto. Rozdelíme ho na rovnaké diely, roztlačíme, plníme kelovou plnkou, sformujeme na rezne a vyprážame.

Plnka: Na masti zapeníme pokrájanú cibuľu, pridáme očistené, umyte, poskánané hrívky, soľ, koreniny, trochu vody a dusíme. K uduseným hrívkom pridáme uvarený poskánaný kel, vajcia a spolu ešte podúsíme.

NEUMÍTE SI PORADIT S RŮZNÝMI POTÍŽMI A ROZČILUJICÍMI VÁS ZALEŽITOSTMI? NAPIŠTE NÁM NA ADRESU: REDAKCE „ŽIVOT“ 00-372 WARSAWA, UL. FOKSAL 13. ODPOVÍME VÁM A PORADÍME NA STRÁNKACH NAŠEHO ČASOPISU A V DOPISECH.

Organ Towarzystwa Kulturalnego Czechów i Słowaków w Polsce redagują: ADAM CHALUPEC — redaktor naczelnny, Marian Kaškiewicz — z-ca red. nacz. oraz społeczne kolegium redakcyjne w składzie: František Bednarek (Nowa Biala), Augustin Bryja (Lapsze Wyżne), Mirona Cižíkova (Zelów), Józef Gribac (Podwilki), Józef Grigala (Niepotomice), Vladimír Hess (Lublin), Bronisław Knapčík (Mikołów), Ján Kovalík (Zubrzica Dolna), Ján Kralík (Krempachy), Waclaw Luščinský (Zelów), Lídia Mšálková (Zubrzica Górska), Lýdie Mundilová (Kucov), Ignác Nižník (Myšlenice), František Svetlák (Lipnica Mała), Jan Svintek (Piekielnik), Ján Spernoga (Warszawa), Ružena Urbanová (Gęsinięc), Zofia Vasielková (Lapsze Niżne), Andrej Vojsa (Jurgów).

Tłumaczeniem i Korektą jęz. czeskiego — Valérie Wojnarowska. Tłumaczenia na jęz. słowacki — Elżbieta Stojowska. Weryfikacja stylistyczna tekstu słowackich — Ján Kacviński. Korekta jęz. słowackiego — Ján Spernoga. Red. techn. — Kazimiera Komosa. Oprac. graf. — Krzysztof Lewandowski. „Život“ ukazuje się około 15 każdego miesiąca.

Nadsyłanych rękopisów, fotografii i rysunków redakcja nie zwraca. Wydawca: Wydawnictwo „Współczesne“ RSW „Prasa — Książka — Ruch“, 00-480 Warszawa, ul. Wiejska 12, tel. 28-24-11.

KALENDÁR 1973

MÁJ-KVĚTEN

1. UTOROK	Sviatok práce	16. STREDA	Ondrej
2. STREDA	Zigmund	17. STVRTOUK	Verona
3. STVRTOUK	Antonína	18. PIATOK	Erich
4. PIATOK	Monika	19. SOBOTA	Peter
5. SOBOTA	Irena	20. NEDEĽA	Bazil
6. NEDEĽA	Ján	21. PONDELOK	Viktor
7. PONDELOK	Gízela	22. UTOROK	Helena
8. UTOROK	Viktor	23. STREDA	Ivana
9. STREDA	St. sviatok CSSR	24. STVRTOUK	Jana
10. STVRTOUK	Izidor	25. PIATOK	Urbán
11. PIATOK	Mamert	26. SOBOTA	Deň matiek
12. SOBOTA	Pankráč	27. NEDEĽA	Ján
13. NEDEĽA	Servác	28. PONDELOK	Jaromír
14. PONDELOK	Bonifáč	29. UTOROK	Magdaléna
15. UTOROK	Zofia	30. STREDA	Felix
1. mája	vých. sl. 4.06	31. STVRTOUK	Angela
15. mája	vých. m. 2.54		záp. sl. 19.01
	vých. sl. 3.41		záp. m. 17.38
	vých. m. 18.02		záp. sl. 19.24
			záp. m. 2.23

JÚN-CERVEN

1. PIATOK	PIATOK
2. SOBOTA	Medard
3. NEDEĽA	Pelágia
4. PONDELOK	NEDEĽA
5. UTOROK	Ducha sv.
6. STREDA	Felix
7. STVRTOUK	UTOROK
8. PIATOK	Ján
9. SOBOTA	Lucian
10. NEDEĽA	Valéria
11. PONDELOK	snár
12. UTOROK	Podzim
13. STREDA	Podzim
14. STVRTOUK	Podzim
15. PIATOK	Podzim

VERÍTE SNOM? NIE? ANI MY NEVERIME, ALE PREDSA KAŽDÝ Z NÁS SA NIEKEĎO POZRIE DO SNÁRA, AJ KED TO POKLADA ZA PRESDUDOK NÁSICH BABIČIEK. KOŃCNE, VED JE TO IBA ZABAVA. TAK TEDA, KED SA VÁM SNIVA:

Paprika — zlost
Pavúk, vidieť ho — tvoj osud sa zlepší
Pavúčina — zapletie sa do nepríjemnosti
Pas cestovný — daleká cesta ti prinesie úžitok
Pečivo vidieť z pece vytahovať — zlé časy prejdú
— jest — budeš pozvaný na oslavu
— piec — veľký zisk
Peklo, nachádzat sa v ňom — zmena pomerov k horšiemu
— ist doň — zhorsia sa tvoje majetkové pomery
— byt z neho oslobođený — záchrana pred nebezpečenstvom
Pevnosť vidieť — nepríjemnosti v práci
— vidieť horiet — nemoc
— ostrelovať vidieť — budť súcitný k blízkym
Pískať počúť — budeš zbláznený
— sam — nechováš sa slušne
— chcieť a nemôcť — utripiš škodu
Piesok — dostaneš nepríjemnú návštěvu
— rozhadzovať — neisté pomery
Písmano písat — neistie
— učít sa ich — veľa detí
Plakat — zažíjes veľkú radosť
— vidieť — zarmútis blízku osobu
Podnápiť byť — oddávaš sa klamným nádejam
— iného vidieť — dostaneš nejakú osobu do svojej moci
Podzorenie vzbudit — ohovoriš niekoho
Podporu dostať — mäsť príležitosť urobit dobro
— dávat — niekto ta chce prepadnúť.

